

310202 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 8.

జేన్న వట్టణము 1921 వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 17 తేది శనివారము

No. 139.

నంబరు. ౮

సుర్కశి నామ సంవత్సర బాద్రకదమా నకు ధృవ పాక్షి మి గి.

నంబరు. ౧౩౯

ఇండియా ప్రభుత్వమువారి ఆమోదమున మైనారు ప్రభుత్వపు

1921 సం॥ రము ఋణముల పాస్పెంట్సును వయచేసి చదివించుదుడు

పై ఋణపత్రములకు 1921 సం॥ రం ఆక్టోబరు నెల 31 వ తేది వరకు డబ్బు చెల్లించవచ్చును.

జాండకు దరఖాస్తు చేసి ఈ క్రింద వివరింపబడిన ట్రెజరీలలో గాని, బ్యాంకులలో గాని వానిని విక్రయమునకు తీసుకొనవచ్చును:—

- (1) మైనారు సంస్థానమునందు అన్ని ట్రెజరీలు.
- (2) మైనారు బాంకు, దాని బ్రాంచీలు.
- (3) ది ఇంపీరియల్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, కలకత్తా, బాంబాయి, మద్రాసు, బ్రాంచీలు.
- (4) ది నేషనల్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, బాంబాయి, మద్రాసు,
- (5) ది ఈస్టర్న్ బాంకు, బాంబాయి, కలకత్తా
- (6) ది అల్యుమెన్ బాంకు ఆఫ్ సింధు, బాంబాయి, కలకత్తా, లక్నో, సింధు
- (7) ది సెంట్రల్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, బాంబాయి.

- (8) ది మల్ట్రెయి బాంక్ ఆఫ్ ఇండియా, బాంబాయి, మద్రాసు.
- (9) ది తాతా ఇండస్ట్రీయల్ బాంక్, హైదరాబాద్, బాంబాయి,
- (10) ది బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, బాంబాయి. [మద్రాసు.
- (11) ది ఇండియన్ బాంకు మద్రాసు.
- (12) ది చార్టర్డ్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, అస్సామీయా, చీనా,
- (13) ది కలకత్తా ఇండస్ట్రీయల్ బాంకు, కలకత్తా. [మద్రాసు,
- (14) ది పి. ఓ. బాంకింగు కార్పొరేషను కలకత్తా, బాంబాయి, కరాచి, మద్రాసు.
- (15) ది అలహాబాద్ బాంకు, అలహాబాద్, బాంబాయి, కలకత్తా.

కొద్ది వాయిదాల బదులకును, హెచ్చు వాయిదాల బదులకును కూడ వరతులు చాల అనుకూలముగ నున్నవి.

చాల హెచ్చువడ్డీ:— సం 1 రు ఋణమునకు వడ్డీ నూటికి సం॥ రము 1 కి రు 7. ఆదాయపు వన్న లేదు. సం 2 రు ఋణమునకు వడ్డీ నూటికి సం॥ రము 1 కి రు 6 2/3 ఆదాయపు వన్న లేకపోవుటయేగాక అసలు తీర్పునప్పుడు నూటికి రు 2 1/2 లు చొప్పున బోనసుకూడ యివ్వబడును.

బదులు తీర్చవచ్చు పూచీ:— ఈ రెండు బదులను తీర్చబడును. అసలు వృద్ధులను తీర్చుటకు బోటుభక్తి విమితము 2 రు లు (సింకింగుఫంసు) ఏర్పరుపబడును. రు 7 ల వడ్డీగల 10 సం॥ రముల వాయిదాగల ఋణపత్రములకు 1931 లోను, 6 1/2 వడ్డీగల 20 సం॥ రముల వాయిదాగల ఋణపత్రములకు 1941 సం॥ రములోను 6 1/2 వడ్డీగల 30 సం॥ రముల వాయిదాగల ఋణపత్రములకు 1951 సం॥ రములోను సొమ్మ చెల్లించబడును.

ఆదాయపు వన్న లేదు:— పైన తెలుపబడిన రెండు ఋణపత్రముల వడ్డీ మీద మైనారు ప్రభుత్వములోను ఇండియా ప్రభుత్వములోను ఆదాయపు వన్న ఇవ్వ నవసరములేదు.

వడ్డీ యివ్వబడు స్థలములు:— మైనారు సంస్థానమునందు అన్ని ట్రెజరీలలోను, ఇండియా ప్రభుత్వపు ట్రెజరీలన్నిటి లోను, లేక బాంబాయి, మద్రాసునందుండు ఇంపీరియల్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియాలోను వడ్డీ యివ్వబడును.

సొమ్ముకు నమోదైన హామీ:— మైనారు దొరతనమువారి ఆదాయమును, ఆస్తులను ఈ బదులకు పూచీగా నుండును. బదులను గోరువారు సొమ్మిచ్చువిధము:— పై ఋణపత్రములకు ఇండియా ప్రభుత్వపు 5%, 6 వడ్డీ బాండ్లు సరికొరతగా, ఇతర వివరములు తెలియగోరువాడు 1921 సం॥ రము ఆగస్టు మొదటి తేది నకు 585 ప్రకటనను చూడవలెను. సదరు కాపీలు పైన తెలుపబడిన అన్ని ట్రెజరీలలోను, బాంకులలోను దొరకును,

సం 585 ప్రకటనను చూడవలెను. సదరు కాపీలు పైన తెలుపబడిన అన్ని ట్రెజరీలలోను, బాంకులలోను దొరకును,

ఓంటియోలోటా మహా కుమార్తెను కంపెనీవారిచే

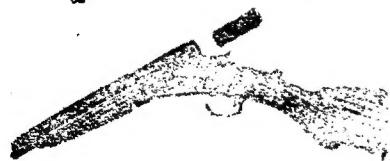
వానావిధముల రివాల్వర్లు. ఆరు లేక ఐదుతోటలు యె

చేయబడ్డవి.

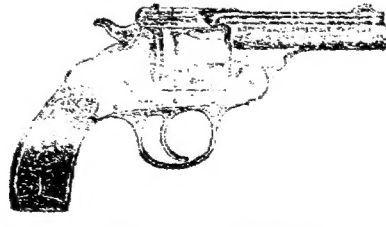
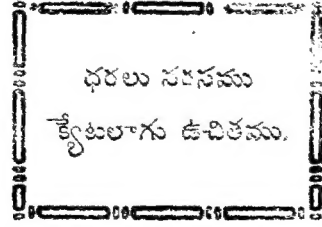
(80x8)

క్యూ.ఎస్.

స్టాకితము ౧౮౬౩ సం.

౧౨ సెంటు.

కాగము-3౨, 3౪, 3౬ అంగుళములలో దొరకును.

చిన్నవి. కేబుల్ గెట్టెలోగలిగినవి కూడ దొరకును.

యం. వి. రామానుజం శెట్టి అందు కంపెనీ, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

ఓటో మోటోరి

28x3

మీరు ఈ క్రిందియ వర్తమానమును చాలా అదృష్టవశాత్తూ తెలుసుకొంటున్నట్లు కనిపిస్తుంది. ఈ వర్తమానమును చాలా అదృష్టవశాత్తూ తెలుసుకొంటున్నట్లు కనిపిస్తుంది. ఈ వర్తమానమును చాలా అదృష్టవశాత్తూ తెలుసుకొంటున్నట్లు కనిపిస్తుంది.

రోబినియా తెలము

తెలుగువారికి ఈ వర్తమానమును తెలియజేయుటకు మనము చాలా ప్రయత్నములు చేస్తున్నాము. ఈ వర్తమానమును చాలా అదృష్టవశాత్తూ తెలుసుకొంటున్నట్లు కనిపిస్తుంది. ఈ వర్తమానమును చాలా అదృష్టవశాత్తూ తెలుసుకొంటున్నట్లు కనిపిస్తుంది. ఈ వర్తమానమును చాలా అదృష్టవశాత్తూ తెలుసుకొంటున్నట్లు కనిపిస్తుంది.

Shyam & Co, 9, Bander st, Madras. ప్రియం కంపెనీ, 6 బందరువీధి, మద్రాసు.

మేలగు పౌండుల కలములు (1514

బ్లాక్ బ్రాస్	8.0.0	కాపర్ బ్రాస్	205 2.8.0
స్టాల్	4.8.0	"	200 2.0.0
బ్లూ స్టాల్	2.0.0	బ్లూ స్టాల్	2.2.0
కాపర్ బ్రాస్	0.12.0	కాపర్ బ్రాస్	0.2.0

మీ ప్రయత్నములను మనము ప్రోత్సహిస్తున్నాము.

Vani Press, Bezwada.

(3077) తెలుగు, ఇంగ్లీషు, హిందీ, ఉర్దూ, దేవనాగరి, అరవములో అచ్చు వున్నవి, బ్రెండుకములు, రబ్బరు స్టాంపులు, ఎంగ్లీషు, తెలుగు, సరసమైన ధరలకు చేయబడును. కవర్లు, కాగితములు, కాగితములు చుట్టూ దొరకును. బకసారి పరిశీలించి చూడండి. వాటి ప్రైస్, బెటర్ వా థ్.

హైందవశాసనసభ

—:—

పిండ్లూ, సెప్టెంబరు 15:— ఈ దినము హైందవశాసనసభ తిరిగి సమావేశమయ్యెను. మొహరం సెలవులకు వెళ్లిన సభ్యులలోను ఇంక తిరిగి రాలేదు.

రాజకీయ సేరస్థులను అందమాకొద్దీలునుండి భారతదేశమునకు తిరిగి పంపిన యుటను గురించి కె. సి. నియోగిగారు వేసిన ప్రశ్నకు, సర్ విలియం పింసెంటుగారు రిట్లు ప్రశ్న తీర్చి చెప్పిరి. “చెరసాలలో స్థలమున్నయెడల, రాజకీయ సేరస్థులను తిరిగి తీసికొనుటకు ఇష్టమేనా యని 23 వ సంవత్సరము, 1920 వ తేదీన మేము రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములకు వ్రాసినది. అప్పుడు అందరుచేరి 46 మంది ఉండిరి. బొంబాయివారు ఇద్దరు, కలకత్తావారు 13 మంది, పశ్చిమోత్తర సరిహద్దు ప్రాంతమువారు ఇద్దరు, బర్మావారు 5 మంది, పంజాబువారు 24 మంది. వీరిలో మే 2 వ తేదీన బొంబాయి సేరస్థులును, జూలై 20 వ తేదీన కలకత్తా సేరస్థులును బయటపెట్టెను. పంజాబువారు కూడ త్వరలో వచ్చెదరు. పంజాబువారిలో 19 మందిని మదరాసు రాష్ట్రమునకు బంపివేసెనట్లున్నది. పశ్చిమోత్తర ప్రదేశాల వారిద్దరిని బంపవలసివట్టు ఆజ్ఞాపించితిమి. బర్మాసేరస్థులు తమ్ములతో పోషించుకొనుచుందురు. వీరిలో కనీసము ఒకడైనను అచ్చటి స్త్రీలతో వివాహసంబంధము కలిగియున్నాడు. వారిద్దరు పంపించెదల, వారిదేశమునకు తిరిగి పంపి వేయబడుదురు.

గివ్వాలాగారి ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు, వాణిజ్యసభ్యు డిట్లు చెప్పెను. “మద్యమును వియ్యములకు గూడదని మద్యరాష్ట్రముల శాసనసభ్యుల డొకడు ఒకనిట్లును ప్రవేశపెట్ట నుద్దేశించుచున్నాడు. బొంబాయిసభలో గుప్తగారిని పేర్కొని భుజి శాసనమును ప్రవేశపెట్టుటకు సెలవిచ్చుటను గురించి గవర్నరు జనరలుగారు యోచించుచున్నారు. ఇట్టి సేద్యమును గురించిన విల్లులను గురించి రాష్ట్రీయ శాసనసభలలో ప్రభుత్వమునా కేలాటి చర్య తీసికొనవలయునో నే నిప్పుడు చెప్పజాలను.

ముద్రణాయుత్తరశాసనమును రద్దుచేయుట.

1910 వ సంవత్సరపు ముద్రణాయుత్తరశాసనమును, 1908 వ సంవత్సరపు వార్తాపత్రికల చట్టమును రద్దుచేసి, వార్తాపత్రికల సంపాదకుల బాధ్యతలను కొన్ని నిబంధనల సేర్వీతిని, ముద్రణాయుత్తరశాసనము ప్రకారము తన పేర్కొన రిజిస్టరుచేయుటకును, కొన్ని ఆర్డెంట్లను గ్రంథములను వశపఱచుకొనుటకు ప్రభుత్వమువారికి అధికారము వచ్చుటకును తనవిల్లును ప్రవేశపెట్టుటకు సెలవిచ్చుటలనుండి 50, విలియం పింసెంటుగారు కోరిరి. కమిటీవారి ఫిర్యావుల నన్నిటిని విల్లులో చేర్చితిమి. ప్రతివార్తా పత్రికయందును అనుదినము సంపాదకుని పేరు ప్రకటించుటకు గానుగ నుండవలసి ఆర్డెంట్లను సెలవిచ్చి కమిటీవారు ఆలోచించెదరు. ఈవిల్లు ప్రకారము రాజ్యద్రోహపు గ్రంథములను రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములు, సుంక గృహములందును, తపాలు శాఖాధికారులు వశపఱచుకొనవచ్చును. నిందితులు హైకోర్టులో ఆపిలుచేయవచ్చును. రాజ్యద్రోహముని ప్రభుత్వమువారు ఋజువుపఱచవలసి యుండును. సుంకగృహములందును, తపాలాధికారులును గ్రంథములను వశపఱచుకొన్న ఎడల, రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమునకు ఆపిలుచేయవచ్చును. వారి తీర్పుపై హైకోర్టుకు ఆపిలు చేయవచ్చును. ప్రభుత్వమువారు ఋజువుచేయనిపక్షమున, హైకోర్టువారు ప్రభుత్వమువారి ఆజ్ఞను రద్దుచేయవచ్చును. ఈవిల్లు ప్రకారము ప్రతివార్తాపత్రిక సంపాదకుడు రెండు కాపీలను ఈ చిత్రిముగ ప్రభుత్వము వారికి బంపవలయును. ఇట్లు పంపనియెడల, అతనికి ప్రతివార్తాయము రు 50 ల జరిమానాను విధించవచ్చును. ఈరెండు శాసనములందలి 12, 13, 14, 15 సెక్షనుల ప్రకారము కేసు 6 నెలలకు మించరాదు.” ఈ విల్లును ప్రవేశపెట్టుట కంతట సభ్యులు సంతోషముతో సెలవిచ్చిరి.

జాతిభేదములు.

నిందితులకు కేసు విధించునపుడు జాతిభేదములను పాటించ గూడదని సభ్యు గారు సూచించిరి. కలకత్తా సేరస్థులకు సంబంధించి ప్రతినిధి కె. డబ్ల్యు. రోడ్డుగారి తీర్మానమునకు ప్రతికూలముగ మాట్లాడిరి. విరోధియైన హైందవలను విచారణ చేయుచున్నార. భారతీయులకు విరోధియనుటను విచారించుట కేసు అధికార ముండునాచేదని విశ్లేషించునాగారు ప్రశ్నించిరి. ఈ విషయములను విచారించుటకు ఒకవిచారణ సంఘమును నియమించవలయునని సర్ విలియం పింసెంటుగారు సలహాను సూచించుచు ఇట్లు ప్రశ్నించిరి.

“వీనినిగురించి భారతీయులు చాలగట్టిపట్టు పట్టినారు. భారతీయులకు, విరోధియనుటకు సమాకారము కుదురుటకు దుర్లభమగు నిట్టి జాతిభేదములను తొలగించ వలయును. ఇందువలన జాతిభేదమును కలుగుచున్నది. ప్రభుత్వము వారు ద్వైతముతో ఈసమస్యను పరిష్కారము చేయవలయును. ఇటీవల దేశమంతటను జాతిసమావేశమును స్థాపించెదనని రాజ్యప్రతినిధిగారు వాగ్దానముచేసిరి. కాన ఈసమస్యచాల ప్రధానమైనది. వీనినిగురించి మేము రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వముల కన్నిటికి వ్రాసినాము గాని మాకింక వారి ప్రభుత్వము లందరేరు. ఇంత పెద్దసభలో వీనినిగురించి చర్చించుట వాగ్వివాదములకు గారణమగునాగాన, ఒక విచారణసంఘమును నియమించుట యుక్తముగా నుండును. విరోధియనుటకు కొన్ని లాభములున్నవని విప్లవోనక తప్పదు. అనేక కేసులలో నిష్పక్షపాతమైన న్యాయముజరుగలేదని నేనెఱుగుదును. ఈ విచారణసంఘములో విరోధియనుట, భారతీయులు, అధికారులు, అధికారతరపులు, అందరు సభ్యులుగా నుండవలయును. కొందరు భ్యాతివదనన న్యాయాధికారులు, న్యాయవాదులుగూడ కమిటీసభ్యులుగా నుండవలయును. పిర్మిచ్చ జరిగినప్పుడు ఈ సలహా అంగీకరింపబడెను. అంతట సభ ముగిసెను.

స్త్రీలుకాన్సిలు సభ.

పిండ్లూ, సెప్టెంబరు 15:— స్త్రీలుకాన్సిలు సభ ఈదినము సమావేశము కాగానే, సభాసభ్యులలో నొకరగు శ్రీనివాస కాశ్రిగారు అంగ్ల దేశములో ప్రసిద్ధపురుషుడగుటకు గురించి అభ్యర్థనలు ముచ్చటించిరి.

పాఠశాలలలోను, కళాశాలలలోను మతవిద్య, నీతివిద్యలను నోధించవలయునని లాలా సుబ్బీ సిన్హాగారు సూచించిరి. ఈ విషయములో రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములు తమయిష్టప్రకారము నిబంధనల సేర్పరచుకొనవచ్చునని గా. పాశ్రిగారు చెప్పగా, తీర్మానము ఉపసంహరించ బడెను.

ప్రజల కేమైన అన్యాయము జరిగినయెడల వారిసభవారికి అర్హతను పంపవచ్చును. ప్రభుత్వోద్యోగులవిదా అర్హతను పంపవచ్చును. అట్టివిషయములను విచారించుటకు ఈసభవారికి అధికార ముండవలయునని సర్ మేనస్టీ దాదాభాయిగారు సూచించిరి. ఇందుకుగాను ఒకకమిటీని నియమించెదనని ప్రభుత్వసభ్యుడు చెప్పగా, తీర్మాన ముపసంహరించబడెను. అంతట సభముగిసెను.

త్వరపడుము. కొద్దిపేర్లుమాత్రమే గలవు.
మాటికి రూ 30 లాభము
The Kistna Sugar Works Ltd
ది కృష్ణాషుగర్
వర్క్స్ (లిమిటెడ్)
మచిలీపట్టణము.

(1913 సంవత్సరం ఇండియన్ కంపెనీల అక్టో నవ నెంబి
ఇన్ కార్పొరేటు చేయబడినది.)

మూలధనము రూ 5,00,000
షేరు 1-కి రూ 50 ల చొ॥ న 10,000 ల
పాటాలుగా విభజింపబడినది.

సొమ్ముచెల్లించే వద్దతులు
పాటా 1-కి రూ 10 ల చొ॥ 3 దశభాగముతోనున్న
పాటా 1-కి రు 15 ల చొ॥ 3 అల్లాటు మెంటు అయినపిదప
యెన్ను, తక్కినది రెండు వాయిదాల్కింద వాయిదాకు
పాటా 1-కి రూ 12-8-0 చొ॥ 3 యెన్ను చెల్లించవలసి
యెన్నుది.

ప్రొగ్రెస్
ఫ్యాక్టరీ కట్టడములపని ప్రారంభమై జరుగుచున్నది.
యంత్రములకు అర్దిష్ట పంపబడియున్నవి. యంత్రములు డిశం
బరునెల ఆ ప్రాంతములనుండి దిగుమతియగును. ఫ్యాక్టరీ
(యంత్రాలయము) బందరులో కట్టబడుచున్నది. త్వరలోనే
పూర్తిచేయబడును.

షరా—పూర్తి వివరములను గోరువారు
ప్రాస్పెక్టస్ వగైరాల నిమిత్తము యీ దిగువ
అడ్డనుకరు వ్రాసిన బడయగలరు.

అడ్డెస్:— నెం 11 రు తపాలాపెట్టె
మచిలీపట్టణము.

ఆమకము. తక్కువ ధరలు. ఆమకము.

ఈలాటి పేరులతో నున్న ప్రకటనలను చూచుటకు మీ కందఱికి మిక్కిలి ఆనందముగా నుండును. వీలనగా అట్టి సమయములయందు మీకు కావలసినవాటిని మిక్కిలి తక్కువధరల చొప్పున తీయుటకు వీలుండును.

ఎవరైనను లాభములేదే విక్రయించ రను స్వల్పసంగతి మీ కెల్లరికిని బాగుగా తెలియును. సాధారణముగా ప్రతిదినము అమ్మకము ధరలు బహు ఎక్కువగా నుండుటచే మీరు తక్కువ ధరల అమ్మకమునకై ఎదురు చూచుచుండురు.

అయితే ఎల్లకాలములందును మిక్కిలి తక్కువ ధరలకులు సామానులు విక్రయించబడు స్థల మొక్కటియున్న దని తెలిసికొనుటకు మీరు మిక్కిలి సంతసించెదరు. ఇట్టి స్థలమును మీ రెచ్చటను కనుగొనలేరు; మఱియు ఇచ్చటి ధరలు మిక్కిలి ఖరారైనవి.

సామాను లన్నియు గలిగిన ఇది ఒక మిక్కిలి గొప్ప అంగడి. మీకు కావలసినట్టి ఎట్టివస్తువైనను తప్పక దొరకును. ఇవి అన్నియు మీ యొక్క దేశీయులవలననే తయారు చేయబడినవి.

దయచేసి రత్నం బజారు రోడ్డునం దుండు నెం 9, 10, 11 దులు గల మిక్కిలి సరంప్రకృష్టియు, పెద్దదైనట్టి, బహు పురాతనమైనట్టి చల్లారాం గయానుచందువారి అంగడికి రెండు హిందూ శిశుము, విదేశము సరకుల వర్తకులు.

తక్కులేని సామానులు గల గొప్పవదర్శనమును చూచి, ఇతరచోట్లయం దుండు ధరలకు వీటిని పోల్చిచూచిన, ఇచ్చటి ధరలు మిక్కిలి తక్కువ యనియు, మఱియు ఇక్కడెప్పుడును శాశ్వతమైనపరిష్కారమైనఅవకము

ఇట్లు స్పష్టముగా తెలియును. 2300

శ్రీ బాలగంగాధర పటమగారి
(54) సమీక్షాసంపుట (1938)
స్వరాష్ట్ర ఉపన్యాసములు
ప్రతి 1.5 రూ. 0.15.0.
చండిత మదన మోహన నూర్తి
గారి దీనితము, న. బాబు అల్లరి
ప్రతి 1.5 రూ. 0.15.0.
న. బిల్లి రామస్వామిరాజుగారి దీనితము, న. బాబు అల్లరి
ప్రతి 1.5 రూ. 0.15.0.
కలసి ఇ. కియ్య:—చా. క. చలరాజు.

కోలా మునిర్షీం శైలి అంకు నల్లు,
8078 217, కెనాబజారు - మదరాసు.

(1995)

Received Regularly.

Immediate Deliveries Prices Lowest.

Lohar Chawl Bombay.

TELEGRAMS.

TELEPHONE.

" Railstores "

No. 5280.

శాల పరపము !!

దర్శనానులు ప: వీన ధర్మం తెలుపబడును.

మ ర్త్యులకు సురసమైన కవిత. నీయబడును.

కంటి చిరు నామా: } బి. వెంకటేశ్వర అండ్ కో.,
 "ఇండస్ట్రీసు" } కట్టన అండ్ లాక్ మేకర్స్ etc
 సేవాశ్రమం. } మైసూరు. (నాదాబతి కలెక్టరు)

_____ : 0 _____

స్నేహితులారా, నేను సరిగ్గా అనుకోన్న ప్రకారము 6-10 గంటల కీసగతు రాజుల కున్నందులకు కడుంగడు చింతించున్నాడను. నేను వర్తకమిత్రులలో మాట్లాడుచుంటిని. త్వరలో కార్యము ముగియు ననుకొంటిని. కాని అనుకోన్న దానికంటె ఎక్కువకాలము పట్టింది. అందుచే ఈ ఆలస్యము. నిన్న సాయం కాలము జరిగిన సభాస్థలము, అవిషయములు నాకు జ్ఞాప్తికి వచ్చుచున్నది. నేను మీలోటి కార్మికుడనే. కాన మీ కష్టములను జూచి, విని విమోచకేదనా కూచుమాననుండ నగుచున్నాడను ఇక నేటివిషయమునకు సంబంధించిన సంగతిని ప్రస్తావించెదను. 10 వేలకుండి కూలీలు సమ్మెకట్టిరని నాకు తెలియును. మీలో మీకు కష్టములు గల్గినవని వినుట కెంతయు వగచుచున్నాడను. మీరు రెండు కక్షలుగ విడిపోయి రని వినుటకు మరింత విచారించుచున్నాడను. మరియు మీలోమీరం ఈరెండు కక్షలవారనుభిన్నాభిప్రాయాలుగాక చిన్న జాతులు వారుగ్రహవర్తించుచున్నారని వినుటకు మరింత కుదురుచున్నాడను. అధిదానికులు సంఘములు ఒక ప్రక్కనను మీరు (హిందవులు, బ్రాహ్మణేతరులు) రెండవ ప్రక్కనను నున్నారని తెలియుచున్నది.

ఈపంచములు మరల పనిలో ప్రవేశించినవియు మీరు మాత్రము చేరలేదనియు గూడ తెలిసికొంటిని. మీరు కొందరికి ఒత్తిడి కలుగజేయుచున్నా రని తెలియుచున్నది. పనిలో ప్రవేశించిన వారిని మానుమని తొందర జేయుచున్నటుల వినచున్నాడను. ఈరెండు కక్షలవారికిని తమలో తమకు నిరంతరము తగవులు రగాదాలు జరుగుచున్నవనియు నాకొక క్షేపణ కానవీరెంతమాత్రము అట్టి తొందరను పనిలో జేరినవారికి కలుగజేయరాదని హెచ్చరించుచున్నాడను. ముప్పై ఏండ్లనుండి కార్మిక విషయములు నాకు స్వయముగ తెలియుటచే సమైక్యముల యనుభవము పూర్తిగ నాకుగలదు. కాన మీరట్లు పనిలో జేరగూడదని స్పష్టించుట నీతి యుక్తమైన విషయ మనిపించుకొనదు. అట్లు జేసిరేని చాల నీటిబాష్పమైనదని మన మెవరమును ఒరులమననును నిర్బంధించరాదు. వారి చిత్తశుద్ధి ననుసరించి ప్రవర్తించుటకు, వారు తప్పకమాగ్గమున ప్రవర్తించుచున్నారని తెలిసినను మనము అంగీకరించవలయును. కాన ఈమాటవేల మందిని వారి ఇష్టము ప్రకారము చేయనిండు. వారిని సూక్ష్మ చెడ్డగ చూచింపకుడు. వారివిద కోపము వహింపకుండుటదే గాక దయగూడ జూపవలయునని గోరుచున్నాడను. వీరిపట్ల మీరు సాధించరాదు. పనిలోనికి బోవండ జేయుట కెట్టి ప్రయత్నములను మీరు చేయరాదు. మీరు వారిని తొందరజేయక దయతోడను, సహజ భావముతోడను జూచిన వారు తమంటి భాషే మీలో జేరదురు. నామాటనునమ్ముడు. మీరు ఉన్నతజాతివారనియు వారు అధమజాతివారనియు తలంచకుడు. హిందూమతములో తక్కువ జాతి ఎక్కువజాతి అనిలేదు. ఈరెండుజాతులవారును మానవ సేవజేయుటకై భగవంతునిచే సృష్టించబడిరి. అంతయుగాని మన హక్కులకీరకును లాభమునిమిత్రము తగవులబాధకొనుటకు గాదు. మన విశ్వ కర్తవ్యము నెరింగి ప్రవర్తించవలయునని అదయమయిన యితిప్రాయము. ఆయాజాతివారు తమ సాంప్రదాయము ప్రకారము మానవ సేవ చేయుటకు సృష్టించ

బడిరి:— బ్రాహ్మణులు తమ జ్ఞానశక్తితో
మానవసేవ చేయుచున్నారు. ప్రపంచమునకు వికాసమును
కలుగజేయుచున్నారు. త్సత్రియులు తమ భుజుల కౌద్యము
లతో లోడిసోదరులను రక్షించగలరు. వైశ్యులు వర్తకము
లోడను శూద్రులు కాలంచేతుల లోడను మానవకోటిని
సేవించగలరు. భగవంతునిద్వష్టియందు అందరును సమానలే.
మానవకోటిని ఎక్కువగ ఎవరు సేవించెదరో వారే గొప్పవారు.
హిందువులములో పంచమబాతి అని ఎక్కడను లేదు. అస్పృశ్య
లేచే దైవమునకును మానవబాతికిని ఎగ్గజేసినవార మగుచున్నా
రము. అది మహాపాపము. హిందువులమునకు అది గొప్ప కళం
కము. కాన లోడి కార్మికసోదరులారా! పంచములు అస్పృశ్య
లనియు అభమబాతివారనియు మీ రెంతమాత్రము తలంచరాదు.
జలియనువాలాబాగులో మనము న్యాయత నొందితిమనియు
శూరముగ ననాదరించబడినారమని ఎఱిగితిమేని మనము

పంచమసోదరులను చక్కగ అడరించవలయును. అట్లొనర్చి పంచమసోదరులను నీచముగ జూడమని స్వరాజ్యమును ఆచిరకాలములోనే పడయగలము. చాలకాలము పట్టుకుంటున్నచో ఈమరివిధేయము లంతరించినగాని హైందవులమగు మనకు ఈప్రపంచమున సౌఖ్యముండదు. కష్టములపాలైన ఈ దురదృష్టభూమి సౌఖ్యమును గాంచనేరదు. కాని ప్రైసంగరుల నన్నిటిని గుర్తించి పంచములు ఏపని జేసినను, తేయగోరినను మన మెంతమాత్రము వారిని లొందరజేయరాదు. ఆ ప్రమేయమున కలుగజేసికొనరాదు. మీధర్మ మెదియో మీకు శుభ్య కమైనది. మీరు, కంపెనివారు, మిమ్ములనందరిని పనిలో జేర్చుకొనవలయు ననియు లేదా కొందరినే చేర్చుకొని లేక్కినవారిని జేర్చుకొనకున్న అట్లుగూడదనియు జేర్చుకొన్న అందరిని జేర్చుకొనవలయుననియు లేకున్న ఎవరిని జేర్చుకొనగూడదనియు అడుగుతుకు మీకు సంపూర్ణమగు హక్కుగలదు. మీయజ్ఞము వచ్చినవారు మీకు సలహా నొసగవచ్చును. అందులకు మీకు వచ్చినవారిని మీరు ఎన్నుకొనుటకు అధికారముగలదు. ఇట్టివారిని మీరు ఎన్నుకొనవలయునని కంపెనివారు చెప్పట కెట్టి యధికారము లేదు. ప్రైవారు మీకు హిత వొనగగూడదనుటకు కంపెనివారికి అధికారము లేదు. మీలో నుండిగాని, మీరువచ్చిన ఇతరులనుగాని మీకు సలహా నొసగుచు అధ్యక్షునిగ నియమించుకొను జన్మహక్కును కులకుడు. మీకువచ్చిన మరతులను గోరుటకు సంపూర్ణాధికారముగలదు. మరల పనిలో జేరుటకు మీకు వచ్చిన మరతులను గోరనగును. వానిని మీరే నిశ్చయించవచ్చును. మీరు కడుపాద కూడు కుడుదుటకు పిలగునటుల తిండి కల్పనటులను, మీస్థిలలకు విద్యను నేర్పుటకును నీలగు వేతనములను గోరవచ్చును. మీ యజమానులనెనే మీకును మంచిగాలిని, నీరును ఆరుధ విండు హక్కు కలదు. అనుదినము మీకు విశ్రాంతిని గోరు అధికారముగలదు. దానిని కాపాడుకొనుదు. కాని మీహక్కులలో బాటు మీరు నిర్వహించవలసిన ధర్మములుగూడ గలవు. చురుకుగను విశ్వాసముగను మీ యజమానులను గొలువవలయును. మీయజమానుల సాక్షును మీసాక్షుగ భావించి పోకుండ కాపాడవలయును. ఎవరినిగూడ వారపనిలో నుండి మాన్పించరాదు. యజమాని ఉత్తరువు లేనిదే పనిలోకి పోకుండ ఆగరాదు. కాన ఈ ధర్మములు లేవుక అనఁబొందుదు.

మీకోర్కెలప్రకారము మీ యజమానులు మిమ్ములను జేర్చుకొనకున్న మీరు చేయున దెది? మీ యజమానులకు జెప్పవలసిన దానినంతను తెలియజేయును. ఎంతవరకు అవసరమో అంతవరకు సమాధానమున్నములు జేయును. అంతవరకు వివరమును మీరు చూచుకొనవలెను. అందుచేతనే అహ్మదాబాదు, బెంగాలు ఆస్సామురై ల్లే, దివర స్త్రీలు నానిగేషను కూలీలను తమ భుక్తిగడదుట కింకొకప్పుడై నేదైన జాచుకొనవలయునంటిని. ఈ పనివేలకుంది లాభకరముగ-రాట్టమును త్రిప్పుట, పడుగుచేకవేయుట నూలును వడుకుట చుట్టుట మున్నగునవి- యెరుటను ఉపయోగించుకొనలరు. కాన ఈమూడు సాధనములు ప్రపంచమందంతట నున్నటులే అతిసులభ సాధ్యములు. కానమీరు రోజుకు 8 గంటలు మరుకుగను, జాగ్రత్తగను రాట్టము నుపయోగించితిరేని దినము 13 రూపాయని గడించగలరు. నూలునడుకుటచే రోజుకు మూడు అజాలను సంపాదించగలరు. సేక్సైరేన సేతగానివలె రోజు 13 రూపాయని సంపాదించగలరు. ఈ విధముగ మీ భార్యలు పోదరీలు, పిల్లలు, ముసలివారడగు తోలులు మీ జీవనమును గడించుటకు తోడ్పడగలరు. చునకు ఎంతమంది ఎక్కువగ గలరో అంత ఎక్కువలాభము గలను. ఎక్కువ జీవనోపాధి గల్గును. కాన మాకు పెద్దకుటుంబము గలచే బ్రతుకు గడదు టెట్లు ఆ ని ఆ ను మా న ప డు వా గ ల కు మార్గ కేంద్రపీఠియనది. మీ ఆహంభావము న శిం చు ను. ఈ వృత్తి నీవమని అనిపించదు. మీ క్రింద పనిచేయువారల యెడ దౌర్జన్యమును జూపకుడు. నా సలహాను గుర్తించితిరేని మీకును మీ యజమానులకును సుఖమబ్బును. పిల్లలను నమ్మకొనక స్వతంత్రముగ మీరే జీవనమును గడపుకొనగల్గుదురు. మీరందరను స్త్రీ పురుషులు, వృద్ధులు, పిల్లలును స్వరాజ్యసంపాదనమునే గుర్తించి ఆత్మకృతి జీవితమునుటకు ప్రయత్నించెదరేని స్వరాజ్యము వచ్చుటకు పట్టుకాలము బోధకునే శిష్యుముగ స్వరాజ్యమును సాధించెదరు. అనుకొన్న కాలముకంటె తక్కువకాలము పట్టును. ముసల్యాములు లేమని కాపాడుకొనుటేగాక తమ ఇష్టము మతమును రక్షించుకొన్నవా. గగుమరు. నా యెసిన హితవును మారంగీకరించినను ఆరంభమున మీకు కొంత పెట్టుబడి కావలయు నన్న మాట అంగీకరించవలయును.

శ్రీమదు వింశతి తాత్రీ పద్యము.

గాంధీ జేతే క్షేత్రము వాటా చింతవలె నెవ్వను. ఉద్యమమును సామ్యభావంతో ప్రేమయు సానిత్యలయును. దేశమునా త్యాగమునాదు. ప్రతిభుగమునను, స్త్రీయును, పిల్లవాడును యేదో బలవిభుత్వై త్యాగమును చేతుకున్నచో వారు స్వరాజ్యమున కర్హుల కావాలరు. స్వామ్యమునా దేవతా చింతకు చేరు. దేశము విభజనములకు దండుల కున్నత బలవంతములను. దేశమునా దేవతానిక బలమున్ను.

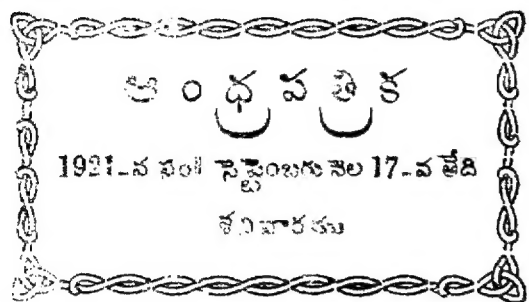
శుద్ధస్వదేశ వస్తునిలయము.

చాలమంది మా ప్రకటననుబాచి సామానులను వి. పి. గా బంపియున్నారు. వందలకొలది రూప్యముల సామానులు చేరినవి. చేరినవానియందనుకయోగము వస్తువులును గలవు. ఇకముందు అర్జునపాదకను వి. పి. గ వస్తువులను పంపిన తీసికొనబడవు. భరలకు నమూనాలను పంపిన కావలసిగ రాజీ తెచ్చించుకొనబడును.

కె. నాగేశ్వరరావు.

శుద్ధస్వదేశ వస్తునిలయము.

6, తింబుకెట్టివిధి, మద్రాసు.

సందిగసితి

ధి ధి

జ్ఞాపకము: ద్వయము, తుదిరంగమున ప్రవేశించి

శని. నిరాకరణము ప్రారంభమయిన తిరుగులలో ప్రతికూలకమువారు, దానిని తప్పి కరిగిరి. కొంతకాలముయిన పిమ్మట, ఉత్తరా భాగము నహించి పిమ్మట దానినిగూర్చి శ్రద్ధ వహించిరి. అనుచులను నిర్బంధించిన లాభము కలుగకపోయెను. ఉద్యమము మరింత వ్యాప్తి గాంచెను. తుట్టయడకు ప్రధాన నాయకులే అధికారుల గురికి వాత్సలయిరి. మహమ్మదీయ సంఘమునకు ఆలీసాదతులు ప్రతినిధులు. వారి విశ్వాసములను సాదకులు వెలిబుచ్చుచున్నాడు. కిలాసాత్ సమస్య సందర్భమున వారిలో గలిగిన యుద్దేశ భావము సక్రమమార్గముల ద్వారా బహిర్గత మగుటకు వారు ప్రయత్నించిరి. దార్శన్యము బయలుదేరకుండు, అహింసా తత్వమును సాదర మర్శింపుటకు ఇలువూ దుపదేశించిరి. వారిలో నాల్గొకరూమును వెంపుజేసి. అయినను, ఆలీ సాదతుల సమరము ప్రాసక్తములు జేయుటకు అధికారులను పాల్పడిరి. ఈ విధాలను నాల్గొకరూ జేయుటకు వారు పూనుకొనిరి. వారి సద్భావమును గారవిచరెరి. భారతవర్షమునకు నాయకుడై, అహింసాధర్మమును ప్రతిష్ఠించి, హిందూ మహమ్మదీయసంయోగమునకు పాటుపడి, ప్రజాశక్తిని మేల్కొల్పి పిద, గాంధీమహాత్ముడు మలబారుకు వెవలి, శాంతిస్థాపనకు తోడ్పడెనని గోరినకు, వారి కోర్కె నిరాకరింపబడెను. జేతరాములను నీ తీరున నిర్బంధించుటచే, నిరాకరణోద్యమవిధ్వంసమునకు అధికారులు తమ శక్తివంతము వినియోగించుచున్నారని, కనుగొనవచ్చును. అందుచే జేతమున సంకల్పింపి ఏర్పడినది దీనియందే జేతము బట్టించుట, వినియోగమును జేయుట, మనోరథ సిద్ధి గాని, భాగ వినియోగము. నాయకులను, నిరాకరణోద్యమమును నిర్బంధించి, వినియోగించుట. ప్రజలు ధైర్యమును బోధించుట, నిరుధర్మమును ప్రశంబిత్తములలో నిర్బంధించుట, స్వరాజ్యప్రాప్తి త్వరలో గలుగుటయు, నిరాకరణము తీరిగి స్వేచ్ఛకు పాటుపడుటయు తలపించును.

నాయకుల కవశాశము తొలగిపోయినపుడు, ప్రజలే జేత బాధ్యతలను నిర్వహింపవలయును. గాంధీమహాత్ముడు దెలిపినటుల, మహమ్మదాలీగారి నిర్బంధమునకు, దుఃఖంప నవసరములేదు. ఉద్యమమున కభివృద్ధిగలిగినందులకు, జేతము సభివందింపవలసియున్నది. స్వరాజ్యప్రాప్తి సమీపించుచున్నందులకు సంతసింపవలయును. ఈసంతసములో ప్రజలు తమ విధిని మరువజనదు. ఏకార్యమునకు గడంగినను, అహింసనే ప్రధాన సాధనముగ నవలంబించుట యావశ్యకము. ఈ మార్గమునుండి దప్పిపోయినయడల, గాంధీమహాత్ముడు ఆలీసాదతులను ఇంతవరకును సలిపిన కృషి వృధయగును. రాజకీయస్వాతంత్ర్యమును సంపాదించుటకు క్రూరకృత్యములకు పాల్పడజను. జ్వేష ముండకూడదు. సన్మార్గమును విడగూడదు. గాంధీమహాత్ము డీ సంగతులను బోధించినపుడు, అనేకులు పరిహసించిరి. రాజకీయోద్యమమునకు ధర్మగర్భతలవలన యువయోగముండ దని, చులుకన జేసిరి. కాని, ప్రపంచమునకు రానురాను ధర్మ మార్గమే కరణ్య మగుచున్నది. శేవల మంత్రాంగము వలన, దుఃఖ మతిశయించుచున్నటుల, స్పష్టమగుచున్నది. నాయకులు నిర్బంధముననున్న సమయమున, నిరోధములను సహింపనేరక నేమి, అవేశా పూరితులగుటచే నేమి, ప్రజలు తమ సంకల్ప శక్తిని నిలుపుకొనక, అక్రమమార్గములందు ప్రవేశించినచో, మాతృదేశమున శి గాక, మానవ కోటి కంతకును యువకారమును జేసినవారయ్యెదరు. సహాయ నిరాకరణోద్యమము సఫలమగుటకు ప్రజల హృదయములలో అహింసాధర్మము సుప్రతిష్ఠమగుట యత్యావశ్యకమని గాంధీ భలుమరు బోధించియున్నాడు. గాంధీని, ఆలీసాదతులను గౌరవింపవలెననిన, అహింసాధర్మమునుండి అణుమాత్రమయినను తొలగకుండుట మేలని. వేరుగ జెప్పనక్కరలేదు.

ప్రజాశక్తి సక్రమ మార్గముల విజృంభించిన కొలందియు, అహింసా ప్రతానస్థాపనకు అరుకూల వాతావరణ మేర్పడును. స్వదేశీక్షను సంపూర్ణిజేయుటచే స్వశక్తియొక్క యాత్మప్ర్యక్షము గోచరించును. కాంగ్రెసున కనుబంధముగ జేసిన గ్రామసంఘములు మొదలు మండల రాష్ట్రీయసంఘములవరకును, స్వరాజ్య సంపాదనమునకు కలశ్రద్ధతో పాటుబడుట నవసరము. కాంగ్రెసు సభ, స్వరాజ్యమును ప్రజల జన్మ స్వాతంత్ర్యముగ కరిగజేయుచున్నది. ప్రజలలోగల స్వరాజ్యభావమును వికసింపజేయుటకు, గాంధీ ప్రభువులు కృషిచేయుచున్నారు. ప్రజలలో వికాసము గలిగిన ఎట్టి కార్యమునను నలవేరుట సులభము. గ్రామసంఘములు ప్రతిగ్రామము నందును పంచాయతులను నెలకొల్పుట యావశ్యకము. వానియందు ఉత్సాహవంతు లగు గ్రామ ప్రముఖులను సభ్యులుగ జేర్చవలయును. వీరు గ్రామమునకు సంబంధించిన వ్యవహారముల నన్నిటిని నిర్వహింపగలుగుదురు. కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును శ్రద్ధతో కొనసాగింపగలిగెదరు. నేత పరిశ్రమను చూలుపరిశ్రమను ప్రోత్సహపరచి, గ్రామస్థులకు బట్టలకాంత లేకుండ జేయగలుగుదుర. జాతీయవిద్యను ప్రతిష్ఠించగలుగుదురు పంచాయతులు, ప్రజలలో తెరిగిన వివాదములను పరిష్కరించుటకు పిలుగును. ప్రజలు కోర్టులకు వెళుకుండజేయుటకు, గ్రామపంచాయతులే ముఖ్యసాధనము లగును. గ్రామములలో కట్టడి ఏర్పడిన, కట్టణములందలి స్వాధిపానములను తగు

పుల పరిష్కారమునిమిత్తము వెడల నవసరముండదు. రాజకీయోద్యమోద్యమములను ప్రజలకు బాగుగ బోధించి, స్వరాజ్యోత్సాహమును వారిలో బురికొల్పుటకు, గ్రామసంఘములు తొలగిపోయి యక్కరకు వచ్చును.

ఈరీతిగ గ్రామ పరిష్కారములు కాంగ్రెసు సభోద్దేశములను సఫలపరుచుటకు తోడ్పడగలవు. కాంగ్రెసుసంఘములు బలతాపుల నేర్పడినవి కాని అవి యింకను చూపవలసినంత కదలికను చూపుట లేక. నిరాకరణోద్యమము నిర్మాణమునకు బూనదనియు విధ్వంసమును మాత్రమే తలపెట్టుననియు, ప్రతికక్షులు వాదించెదరు. ఈ వాదము సారవిహీన మని చూపుట యావశ్యకము. నిరాకరణోద్యమము, ప్రజలస్వరచాలనా సామర్థ్యమును వ్యక్త పరుచుచున్నది. వారెక్కుడు పాటుబడిన కొలదియు, నిర్మాణశక్తి బహిర్గత మగుచుండును. గ్రామ సంఘములు, సంచలనము బట్టియే, స్వరాజ్యప్రాప్తి త్వరముగ సమీపించుచుండును. నిర్బంధము లధికమయిన కొలదియు, గ్రామసంఘములు చురుకుగ బనిచేసి ప్రజోత్సాహమును కార్యరూపమున బ్రవహింప జేయవలసియుండును. గ్రామప్రజలు జేతయకార్య నిమగ్నులయినపుడు, దార్శన్యమునకు తావుండదు. విజయమునకు సంది ముందుండదు. నిరుత్సాహము నకుగాని, నిరాశకుగాని, అవశాశ ముండదు. కాంగ్రెసు సంకల్పము, అంతరాయము లేకుండ కొనసాగును. నాయకులను నిరోధించినను ప్రజలకు యిక్కట్టులు వాటిల్లినను, కాంగ్రెసు కార్యక్రమమునకు లోపము గలుగనేరదు. ప్రతిగ్రామమును స్వసరిచాలనా సామర్థ్యమును జూపునపుడు, ప్రజల మనోరథము సిద్ధింపకుండ ఎవరును యాటంకపరుపకూడదు. చాలకులుగూడ ప్రజల హక్కును గుర్తించి, వానిగోరిన స్వపరిచాలనా విధానమున కంగీకరించి తీరెదరు. స్వరాజ్య సిద్ధి ప్రజల సంకల్పబలము ననుసరించి, గలుగుచుండును. ఇట్టి సందర్భసమయమున విఘ్నములెఱుఱువి వాటిల్లినను తక్కింపక, జేత లక్ష్యము మీదనే దృష్టియుంచి, ప్రజలు తమ నిర్మాణ సామర్థ్యమును జూపుట ధర్మము. తమ ధర్మమును భారతీయులు జయప్రదముగ నిర్వహించెదరు గాక యని కోరెదము.

అధికారులు తమ బాధ్యతను గ్రహింపవలయును. ఆశ్చర్యకలభిని గాంచుటకు, జేతము తప మాచరించెడి సమయమున, అందుకు భంగము కలిగించుట యశర్థదాయకము. ఇట్టి పరులవలన, ప్రజాభీష్టసిద్ధికి కొంత వాటిల్లకపోయినను, వారిలో తెరిగిన అశాంతి పెచ్చు పెరుగుట తలపించును. వారి ఉద్దేశము పహజముగ హెచ్చును. అపిమ్మట కాంతికి భంగము కలుగునడల దాని బాధ్యత అధికారులపై నెక్కుడుగ నిలిచి యుండును. ఇట్లెందు సమస్యపరిష్కారము నాలసించుటచే, లాయకు బాధి క్రభుత్వమువారి పు డెంత శ్రమ పడినను, కార్యసిద్ధి గలుగకున్నది ఇకవర్తెనులో గూడనున్న సంది సమావేశము రద్దయ్యె నని యాటంకరంతివార్త దెలుపుచున్నది. డివెలగాగారు అగ్లప్రభుత్వమువారి పక్షమున నిరాకరించుచు జేసిన ప్రసంగము, అగ్ల ప్రభుత్వమున ప్రమరింపబడెను. దానిని చదివినయెడల, తమకు బ్రతిష్ఠావారి పై నట్టి విరోధము లేదనియు, ఇట్లయి సమస్యను తృప్తికరముగ పరిష్కరించినచో తొడుజేతము లును పరస్పరస్నేహభావముతో జల్లు ననియు, డివెలగాగారు దెలిపిరి. ఈ సత్యము హిందూజేతముపట్ల, ఎక్కుడుగ వర్తించును. ఇట్లెందు జేతము

దుర్గతి నామ సంహారం భాద్రపద శుక్ల, కనివాసిము

ఆదర్శ మార్గము

అనంతశంతుల రామలింగస్వామిగారు

- క. తమసామ్యమైనను, ను
త్తముమార్గము జూపు నొందుతారక, గానన్
ధ్రువచే దారినిజారక
కమలాక్షుని నమ్మిచేయు కార్యము ననుజా!
- క. కన్నుల కలిదూరంబై
యున్నను, నీవభను కర్మకోపేతంబై
యున్నను, నదుపుము క్రమవడి
వెన్ననినమ్మి జనువాడు విఫలం డగునా!
- క. రాకటయును గవటంబు ది
వాకరు గనబెగడుననియు యమవృత్తిగుం
గాక! జయోపజయధ్రువ
లేక హరినినమ్మి కార్యమిడ వగుమా!
- క. ఏసంఘంబును జేరకు
మీసాయంబై నగొనకు మీకార్యణమున్
జేసి మనోవాక్కర్మలు
వాగుదేవునిలిచి కార్యభారము గొనుమా!
- క. తరుకుంబెరుకులు నమ్మకు
మలహితులు ముపర్వలంబుల నగపడవచ్చున్
తలవకు పూర్వచారం
జులు, శ్రీహరిదలచికార్యమును జేయుమురా!
- క. కొందఱు భూషింతురు మరి
కొందఱు దూషింతు నిక కొందఱు దేగడన్
కొందఱు బొగడుదురందున
కందర్పజనకునిగాంచి కార్యముగొనుమా!
- క. సులభంబులనురక్షితి
మిలవీమార్గంబు, కాంతిచ్చును, బలమున్
గొలుపును మనవైదానక
వెలుగును, హరిదలచి కార్యమిడవగుమా!
- క. తమసామ్యమైనను, ను
త్తముమార్గము జూపునొందుతారక, గానన్
ధ్రువచే దారినిజారక
కమలాక్షునినమ్మిచేయు కార్యముననుజా!

కేరళము-సైనిక శాసనము.

సముద్రాల వేంకటరాఘవాచార్యులు, పెదపులివర్రు
మ. భరిరా రాక్షసులైన జేయని యపూర్వమైన పంజాబు హ
ర్యల కేరళము కొందలంపడుచు నన్యాయములవారింప నెట్లు
లా కార్యముఖమనెడన్ మఱు నిట్టుల్ నెఱుఁపేర వాఱుగా
మలహర్యుండలయ్యెనా మరొక పంజాబ్? దక్షిణాకారణిన్.
ఈ పట్టునబట్టి కాంతియంత ఘక్కి వనించెడు నాయకాలివా
కట్టుచుబండిజేయు తరిగాంచరు కోపము మూపలాలు వా
రిట్టిమహాగ్రక్రమములనెంతయు జేయగ కారణముగ
స్పష్టకపోడు గాని యపవాదముపాలయిరుద్యమంబుతోన్.
గీ. గతమేలస్మరియంప తమియింపుదని గోరి
నాడు మొక్కొక్కన్నాటు తభువు
వైనికచట్ట మసాధారణంబగు
మారనసభనందు నోరువిప్పి
న్యాయవోదిత పాలనప్రమాణము
గొనినాడు రీడింగుఘంటాపథమున
సంస్కరణమేమె ప్పాతంత్రిమిడునంచు
శాసనసభయింక జాటుచుండె

దానికిం జెప్పకుండ నాధారపీఠ
సూరపాంచాలదేయ గారవాప
హరి సైనికశాసనం బహుపదేమల
బాధనైమిత్తునిని వైబడినయట్లు.
గీ. పాంచాలదేయ ప్రబలపరాభవా.
నలకిభామాలలంబంగలేదు,
సామ్రాజ్యదోర్భాగ్య సంస్థానాపాహు
భూతులు కత్తుల బొందలేదు,
మాంటాగుగారన్న మార్గలులాఢయో
గముసంస్కారము గాంచలేదు,
పుత్రవిత్తకళేత ములకేడ్చుప్రబుధు
త్యమసానుభూతిని బడయలేదు,
నకలదేకాలగల్గు ప్రజాపత్య
యిప్పటికి నీకుమారుల కొప్పులేదు
జేననుద్యమ ముదయించె దానినిల్చి
గాక సైనిక శాసన ఘటనమునకు
చరకారణమేమమ్మ భారతమ్మ.

టాల్ స్టాయి జీవితము

సి. కేశవరావుగారు బి. ఏ.

I
“సాత్విక నిరోధుల సంఖ్య స్వల్పమైనను వైషమ్య మా
పక్షమున గల దని వక్కాణింపవచ్చును. వైషమ్య మనుష్యుని
కన్న బలవంతుడు గదా!” టాల్ స్టాయి
టాల్ స్టాయి రహస్యచేతఘటకు. జన్మస్థానము రహస్య
లాని “యాస్నా పోల్వానా” యను పల్లెటూరు. అతడు 28
ఆగష్టు 1820 సంవత్సరము జన్మించి, 20 వ నవంబరు 1910 తారీఖున
మరణించెను. నిరోధుల ఇల్లినుటాల్ స్టాయి ఇతినికి తల్లి. తల్లి
పేరు మేరీయా నికోలావిచ్ నాల్యానస్కీ. “యాస్నా యా
పోల్వానా” యను గ్రామ మానామమే పేరుగాగల నొక జమీ
యందున్నది. టాల్ స్టాయి తల్లిదండ్రులు యాతనివంశమున కీ
జమీందారీ సంక్రమించెను. తల్లిదండ్రులముఠాలోని సంతక రహస్య
రాజ్యము స్థాపించిన రాజుల సంతతివా దని తెలియుచున్నది.
రహస్యచేతఘటలో టాల్ స్టాయి వంశమువా యన్నత స్థాన
మాక్రమించిరి. టాల్ స్టాయికి 3 వ ఏడునందే మాతృవియోగము
తలసింపెను. 9 వ ఏడున తల్లి మరణించెను. పిమ్మట టాల్
స్టాయియు నాతని యన్న లిద్దరును చెల్లెలును మేనల్లిల పోష
ణలో నుండిరి. తనకు భావియొక్కత్యమున కా మేనల్లరే
కారకులని టాల్ స్టాయి తన స్వీయచరిత్రయందు వ్రాసెను.
స్వభావసిద్ధముగ టాల్ స్టాయి మాతృబుద్ధి దయాంధకరణ
బడు కలవాడు. ప్రపంచమున గల యన్యాయము బలిష్ఠుల యధి
కారవర్ణములు ప్రపంచముయొక్క యస్థిరత్వము మున్నగు
విషయములను గురించి యాత డెప్పుడును యోచించుచుండెడి
వాడు. అతని మాపలికానము లంత యందముగ నుండక పోవు
టచే మన్యధాపూవు నొందుటకై ప్రయత్నించి, కృషి నిష్కల
మయ్యె నని యేడ్చెడి వాడు. అతడు వాగ్ధకమున కిర్రాఫీరత్వ
మును గురించి చేసిన బోధల కన్నిటికిని రెప్పియత్న వైఫల్య
మే ముఖ్యకారణమనియు; టాల్ స్టాయి యందగాడై జన్మిం
చినచో మనుష్యభిమానము యగు తత్వజ్ఞాను ప్రపంచమునకు
లభింపకపోయెడివా డని యు నాతని జీవితము వ్రాసిన వా
రభిప్రాయ మిచ్చుచున్నారు. ఘమారు పదునాల్గువందవత్సరముల
ప్రాయముననే నాత డేకాంతముగనుండి “మనుష్యజన్మయొక్క
యందే మేమి? మరణించిన పిమ్మట మనుజు డేమగును? ఆత్మ
యన నేమి? ఆత్మకు పరమాత్మకు గల సంబంధ మేమి? ఆత్మ
నశించునా, నశింపదా? మానసికో, శేషటికో, చానమున్న
మనుష్యుడేల సర్వసౌఖ్యముల ననుభవించరాడు? ముందెన్నచో

సౌఖ్య మనుభవించవచ్చును గదా యను ప్రశ్నతో, మనుజు
డిహసౌఖ్యముల నేల పరిత్యజింపవలెను? ప్రపంచమున మనుజు
నకును మనుజునకును వ్యత్యాస మెందుల కుండవలెను” అను
మున్నగు సంతముల గురించి తనలోతాను యోచించి, తర్కించి
తనకు తాను జవాబుచెప్పుకొని, క్రొత్త సంకతుల కనిపెట్టితనని
తనలో తానుకొనుచుండెడివాడు. బాల్యమునుండియు నాతని
యందుండి, క్రమక్రమముగ నభివృద్ధిచెంది యాతని యాత్మత్వ
మునకు మూలకారణమైన మహాగుణ మెద్దియన—యాతని ప్రభ
త్వము నెప్పుటి కపుడు విమర్శించుకొనుట. ఈ గుణరాజ
మాతని జీవయాత్రలో ప్రతిక్షణమున నున్నట్లాతని గ్రంథముల
గల ప్రతివాక్యమునందును గోచరమగుచున్నది. బాల్యమున
నొకడినమున టాల్ స్టాయి “చీమల బృంద మను” పేరట నొక
సంఘమును స్థాపించెను. ప్రపంచమున గల మానవజాతిలో
సమభ్రాతృత్వ మేర్పాటు చేయుట యే యా సంఘ పు
టాదర్శము. చీమలబృందసంఘనిర్మాణ సమయమున కంఘ
స్థాపనాచిన్నాముగ నొక పచ్చని కొమ్మను వా రొక తావున
పొలిపెట్టిరి. డెబ్బదిసంవత్సరములు దాటిన పిమ్మట మరణ
సమయమున, తనకు కళేబరము నా కొమ్మయున్న తావున
సమాధిచేయవలసినదిగా మానవ సమభ్రాతృత్వమునకు జీవము
ధారవోసిన టాల్ స్టాయి వాక్రమమైనను, ఏ మహాకార్య నిర్వృత్త
నమునకు తనకు సర్వస్వము నిడి, కడు నిడువలంబడి, స్వపదంధన
మునకు గురియయ్యెనో యట్టి మహాత్మాగార్యమగు నాతని
యందు బాల్యమున సహితము గన్పించుచుండుట లేనా?
విద్యాభ్యాసము
“విద్యాశాలలు బొమ్మరాళ్లకు సానబెట్టి, కాంతి
నిచ్చు యంత్రశాలలు మాత్రమే యున్నవి. రత్నముల కార్మి
నని హెచ్చు చేయటకు బదులు, రత్నములనే భస్మసము
చేయును”
కాలాపట్టణ విశ్వవిద్యాలయ కళాశాలయందు టాల్ స్టాయి
విద్య నేర్వ ప్రారంభించెను. అటుల జేయుట తత్కాలంపు
మర్యాద ననుసరించెను గాని, విద్య వధ్యసేవ నుద్దేశించిగాదు.
అందుచే నాతడు సాతముల సరిగ చదువుడు. ప్రపంచమున
కంతకు మేటియగు బలవంతుడు కావలెనని సదా కనరతు
చేయుచుండును. పిలు చిత్తకృపు డెల్ల సర్వముయెదుట నిలుచుని
తనకు కురూపమును చూచి దుఃఖించుచుండెడివాడు. ఈ
విధముగ నాతడు కాలగంగయు వృధా బుచ్చి తుదకు 1847
సంవత్సరమున విశ్వవిద్యాలయమున వదలి వెళ్లెను. కాన విశ్వ
విద్యాలయమునం దీతడు నేర్చుకొనిన విషయంబు లైనను లేదు.
సరికదా, వైగా నాతనికి విద్యాలయములపై విరక్తికూడలుటైనను.
అయిన నతడు వృద్ధ కాలమున పుచ్చిన వాడు కాదు.
తన ప్రసర్తనముల తాను పరిశీలించుకొనుచునే యుండెను.
వృత్తుడేవత తన వెన్ను నంటియున్నదని విషయమూత డెన్న
డును మరుసతమే. భర్తమృత్యు ననుష్ఠింప హృదయపూర్వక
ముగ ప్రయత్నించుచుండెడివాడను. పల్లెటూరుగల పోలీసును
మలయమాయత ప్రసరణముచే గలిగిన ఆలలను మహిమహాశ్రే
ణులను, పసిడివర్ణముగల వరిపంటలను, కిరణ విహీనమైన భకర
చింబమును, రజితపూతము లగు తన భగంబుల నవలోకించి,
వాటియందు విశ్వదేవతాదగ్ధనము జేసి యద్వైత వాక్యనహ
స్యము గ్రహించెడివాడు. పొలముల దున్నుకొని బ్రతుకు
కావులు కూడ - తన్ను బోలి న కష్టసౌఖ్యములకు గోనైన
మనుష్యుడేయని యాతడు సంపూర్ణముగ గ్రహించెను. నిరా
ధారులై తొద్యాధాపీడితులై యున్న వీధికాపుల చూచినపు
డెల్ల స ర హ ర్య చేసిన మహాపాతకుని వలె తత్తరహాటుతో
వారి యెదుట నుండి పొకిపోయెడి వాడు. తన స్వంత కవుతము
క్రింద 700 ల రైతులు పనిచేయుచుండిరి. వారి జేమాభి
వృద్ధులకై ప్రయత్నించుటయే తనకు జన్మోద్దేశముని నిశ్చయించు
కొనెను. (టాల్ స్టాయి కేపురు 19 సం. రముల వయస్సున చదు
నరులు గ్రహింపవలెను.) తొద్యాధాసంతుభికు లగు యాపేద

తెలుగు ప్రేమాభివృద్ధిలకు తాను కృషి చేయుచో తాను భగవంతుని జవాబుదారి యగునని యాతని యంతర్యామి యాతనికి బోధించెను. ఈ పదము పవిత్రమైన దనిని నెఱవేర్చుటకు పట్టచున్నట్లు నలయునా?

ప్రథమ ప్రయత్నములు

టాల్టాయియు కాపులు నొకరి నొకరు గ్రహించుకొన లేక పోవుటవల్ల యాతని ప్రథమ ప్రయత్నము లన్నియు నిష్ఫలములయ్యెను. కాపులాతని మాటల నమ్మలేదు. వారలు చిరకాలాగతమగు దాస్యకృత్తి నలవడి అజ్ఞానాంధకార నినుగ్నులు. అందుచే టాల్టాయి వారి పిల్లలను విద్యనగడి, లోకపరిస్థితుల నేర్పు నెంత ప్రయత్నించినను లాభము లేకపోయెను. టాల్టాయి ఈ వ్యాకులముచే రేయింబవళ్లు యంత్రుల బడి సవ్యాసినలే దివగుడు. గంటలకొని తన జన్మోద్దేశమును నిరూపించుకొన ప్రయత్నముల నలుపుచుండెడి వాడు. గాంధీ మహాత్ములకు మన విద్యానంతర ప్రవర్తనము వ్యాకులత గలుగజేయకుండటం యా మహనీయుని ప్రశస్త మనోదార్పణమును వెల్లడిచేయును గదా!

1848 సంవత్సరము పిమ్మట

ఈ కాలము టాల్టాయి జీవితములో కడుకళంక మైనది. తన స్వీయచరిత్రమునందు తాను చేసిన మహాపాతకముల నీ దిగువ విధముగా నొప్పుకొనెను. "నేను పశువునై సంచరించితిని. నేను, ఆ కాలమున, శత్రువర్తన మవలంబించినచో, చచ్చు జూచి యందరును నవ్విరి. దుష్ప్రవర్తన నవలంబించితిగా నన్ను జూచి యందరును మెచ్చుకొనిరి. అప్పుడు సంఘ సీతగులుంటుండెడివి. ఆ రోజుల నే నిపుడు దలచుకొన్నచో గా యొడలు కంపమొందుచున్నవి. మల్లయుద్ధముననే ననేకుల జంపితి. జూదమాడితి. కష్టపరితమగు కాపుల సాత్తు నవహరించి హింసించితిని. అన్యతమ లాడితిని. నోపిట్టచేయించితిని. జాతర్యమునకు వాద్యుడను. నేను చేయని దుష్కృత్యము ప్రపంచమునం దెందైన గలదా? నీటి నన్నిటి నెరిగి, దుర్మార్గులును నాసహాధ్యాయులు నగు జమిందారులు నన్ను మెచ్చుకొని నుండెడివారు" ఈ కాలమున, తనతోడి జమిందారు కుటుంబములన్నియు నెటుల పుచ్చిపోయినదియు టాల్టాయి గ్రహించెను. ఇకముందెన్నడు నీత డీ సాపపు కుంటుండు బడలేదు. 1851 సంవత్సరమున క కేసనుపర్వతములయొద్ద యుద్ధము జరుగుచుండ నచటికి పారిపోయి ద్రాక్షయ్యలలో చేరెను. ఆ కళేసను పర్వతప్రాంతముల గల వనముల గ్రుమ్మరు కోయపడతుల సహజసౌందర్య సుఖతల నాత దవలంబించెను. సుగంధలేలముల శిశుజములకు రాచి, ముఖములకు రంగుల బూసి, మంగురుల ద్రెప్పి, విషపు నవ్వుల నవ్వును క్రేగంటిమాపుల మీటుచు విరహగానము చేయు పట్టణస్త్రీలను, సరళమై శోభిల్లారలమై, భూనమై, సిద్ధిమమై దైవచిన్నము గల వన కన్యకాబృందముతో పోల్చిచూచెను. అంతరచుందిరములై హిమ ముకుటముల ధరించిన పర్వత కిశరములను, జలజల నివాదముతో చచ్చు నడకల వారు నెలయేళ్లను, శిశువులకు యజ్ఞమున పెచ్చుద్రోగన మహిమహాపుత్రముల ముద్దాడు చంద్ర కాంతిని జూచి విశ్రమముతో దైక్యమైపోవుచుండును, టాల్టాయి కింకను తన జన్మోద్దేశమును, మనోరథ నిరూపణమును, ఆ మనోరథ సిద్ధికి తగు పద్ధతులును ధీరముగా లేదు.

టాల్టాయియొక్క యాస్పత్యమునకు కారణ మారని స్వీయ విమర్శనముని తెల్పియుంటిని. ఇదిగాక మరియొక కారణముగలదు. ఆతను వివిధ ప్రదేశముల కలుతరగతులగు ప్రజలతో సంఘర్షించుటచే నతడు మనుష్యవ్యభాసమును విఫలముగా నేర్చెను. 1853 సంవత్సరమున "కేసను" ప్రాంతములు వదిలి "నలి ప్రభూతి" యను కొటపురిచేరెను. అప్పుడతడు క్రిమియను యుద్ధ చుర్రీతనతో జరుగుచుండెను. ఈ యుద్ధమారని జీవితములో గొప్ప మార్పును గలుగజేసెను. ఇందు 22000 సైంకులు హతులైరి. ప్రజానాశమునకు టాల్టాయి దుఃఖించెను గాని, దేశ రక్షణమునకై హతులైనవారి మృత్యుదేశాభిమానమును, స్వాధికార్యమును, మృత్యుదేశవకు నెవని దైవ్యమును మెచ్చుకొనెను. టాల్టాయి యంతరవారము "మనుష్యుడేమియో" కాని యాయుధానంతర మారనికే ప్రజలనై యనకాగ మున్నవించెను.

"పెళ్లెప్పులూ" నుండి టాల్టాయి నెంటుపీటరుపట్టణమునకుపోయెను. అతని కప్పుడు 26 సంవత్సరములయన్ను ఈ సమయమున నాకే గ్రంథముల వ్రాసి గ్రంథశాలలో వన్నె కక్కెను. కాని యాకేర్తి యాతని సంస్కృతిపరుడలేదు. రాజవగరమున గల భాగములలోనికి విరక్తి పుట్టించెను. అందుచే నాతడు విరోహాభివృద్ధిలముల చేసి సాధ్యాత్మికతృప్తను దీర్చుకొన ప్రయత్నించెను. ప్రాణము బోగితి ఇంటి స్వీయరాలెందు

దేశములుగల పుణ్యక్షేత్రములను, ముఖ్యపట్టణములను విశ్వవిద్యాలయములను సందర్శించెను. ఎచ్చట జూచినను యాదర్శమునకును యనుష్ఠానమునకును పరస్పరవైరుధ్యముండుట నాతడు గాంచెను. ఒక్కొక్కరు జేయుట మరియొకతావున గర్భవర్తియులు దేవాలయములో మతోద్ధానకులు నీతులు బోధించెదరు. యనుష్ఠానమున నీతులు గోతులు పాలు చెనెదరు. ప్యారిసు పట్టణమున నొకని యరితీయుట నాతడుకన్నులార జూచెను. యరితీ యుటకు చేయబడు ప్రయత్నములు కంతము తెగునపుడుగలగు పటపటధ్వని. ప్రాణముపోవునపుడు శరీరము గిలగిలకొట్టుకొనుట నూతని హృదయము గరగించెను. ధర్మకాత్తము లభ్యర్థభూయిష్టములని గ్రహించెను. ఉర్రోపియుట యతి నీచమైన దండవనమియు, నభ్యర్థమైనదనియు నాతడు సిద్ధాంతి కరించెను. 1860 సంవత్సరములో నాతని యన్న యగు నికోలను యుయోగో పీడితుడగుటచే టాల్టాయి రుహ్యమవలెను. నికోలను మరణించెను. పిమ్మట టాల్టాయి ఇంగ్లాండు, ఫ్రాంసు, జర్మనీలకుపోయి "ప్రాచంభవిద్యా" విషయము పరిశీలనజేసి, తన గ్రామమున కాపుల యువయోగార్థమై యొకపాఠశాలను స్థాపించెను. ఆ కాలమున రుహ్యదేశమున కాపుల యువయోగార్థము పాఠశాలస్థాపించుట గొప్ప సంగతి. ఎందుకన-కాపులు వానిసలవలె పశువుల వలె పరిగణింపబడెడివారు. సాంఘిక దౌర్జన్యములకు మేరలేదు. ఈ కాపులు భూస్వామి స్వాధీనమునందుండ, భూమితో గూడా క్రయములకు లోబైయుండెరి. భూస్వామియే యీ కాపుల తండ్రుల తీర్చిది న్యాయాధిపతి. అతనికి ముక్కొగపు క్షీ విధించుటకు హదా నధికారము గలదు. టాల్టాయి సాహసించి మారత విద్యావిధానముల నవలంబించి వారికి విద్య గరప ప్రయత్నింపగా నిరంతరకాధికార లగు రుహ్య యధికారవర్గమువారు యభ్యంతరము చెప్పి, యాతనిచే స్థాపింపబడిన పాఠశాలల నణగ వ్రోగిరి.

వివాహము—కుటుంబము

టాల్టాయి 1862 సంవత్సరములో సోఫియాచిరెస్ యను కన్యకను వివాహమాడెను. వివాహకాలమున వయసు 24, పెండ్లిమీమూరెట్ల 18 సంవత్సరముల వయస్సు. కుటుంబవిషయములలో యెట్టియిబ్బందులు లేక సౌఖ్య మనుభవించెను. టాల్టాయి తనను జమిందారీవ్యవహారములలో స్వయముగా జంప్రదముగ నెఱవేర్చుచుండెను. అతనిచే వ్రాయబడిన గ్రంథముల కన్నీటి కిది సోఫియా విసుగు లేక విచ్చిలను నకళ్లను వ్రాసెడిది. ఈ సాహస లో కొట్టు కొనయోడవలెను మనకథానాయకున కిప్పడించుక విక్రం వికరించున లోచును. టాల్టాయికి 18 రు పిల్లలు పుట్టిరి. ముగ్గురు మరణించిరి. 1862 - 1875 సంవత్సరములో నాతడు సంసార సౌఖ్యమనుభవించెను. ఈసమయమున నాతడు పెక్కుగ్రంథముల రచించెను. కాని యాధ్యాత్మిక విషయము లాతనిదృష్టి పథమున ప్రాముఖ్యము వహించియే యుండెను.

టాల్టాయి కిప్పుడు 50 సంవత్సరముల వయస్సు. గ్రంథకర్త యని యద్వితీయ మగు పేరార్జించెను. గొప్ప జమిందారీ గలదు. సుగుణరాజ్యము భార్యయు, అనందదాయకమగు కుటుంబమును గలవు. ఏమి తక్కువ? సామాన్యుల కింత కన్న మిన్నయైన యభివృద్ధిగాని, స్వగృహగాని గలవా? టాల్టాయిని మూల్ర మివి యన్నియు వంత్య పైపరుపజాలకున్నది. వయస్సు సగము దాటినది. మృత్యు దేశత తన వెన్నునంటి యున్నసంతతి నాతడు మరువలేదు. "మృత్యువనదేమి? జన్మయొక్క యుద్దేశమేమి? మనుజుడేల జీవించవలెను" యను ప్రశ్నల కారడు ప్రత్యుత్తరము తెచ్చుకొన లేకపోయెను. జన్మోద్దేశమును గ్రహించుటకై పదార్థ, రసాయన, శారీరక కార్యముల పరిశీలన - వేదాంతగ్రంథములు, తత్త్వకార్యములు. పాలామను, ప్లేటో, శాన్డాకు మొదలగు మహనీయులచే వ్రాయబడిన గ్రంథములు నాతడు పరిశీలించెను. కాని యాతని మనమునకు ఇవిత్త ప్రి నీయలేకపోయెను. దారియు, తెన్నును నాతనికి కాన్పించలేదు. ఈ గ్రంథము లన్నియు మృత్యువు పరమోత్కృష్టమైనదనియు, వాంఛనార్హమైనదనియు బోధించును. గాని టాల్టాయి అదిగడి చావననేమి? యను ప్రశ్నకు జవాబు తెచ్చజాలరుండెను. మనోదేవన హెచ్చుచుండెను. గ్రంథభాగవలనలించి యితరజను తెలులజీవించుచుండినో యనియు, వారెట్టి ప్రశ్నలను సమర్థించిరా యనియు కనుగొనటాల్టాయి ప్రయత్నించెను. పాపాత్ములగు జమిందారులకంటె పాలముల దినవంతయు పాటుబడు కాపులకుగల "మాధభక్తి" యాతని సందేహమును నివర్తింపకలిగెను. వారికి ప్రాణల్యాసము చేసుకొనవలెనను యూహయే యుండెను. ఎన్ని కష్టములునచ్చినను భగవంతునివై భారమువైచి జీవయాత్రను

గడుపుచుండురు. టాల్టాయికి యాత్మకాత్య చేసుకొనుటకు చొరవలేదు. జీవించవలెనను యాశలను. అందుచే తన్ను సంతోహించుకొనుండి దాటిందు నావ యాకాపులయందుగల "దృఢ విశ్వాస" మని నమ్మెను వారి దృఢవిశ్వాసమునకు కారణమెది? వారియొక్క నుతము వారి నుతమేమి? క్రైస్తవములేము. అందుచే నాతడు క్రైస్తవగుత మవలంబించెను. కాని యపుడు క్రైస్తవ దేవాలయములలో ననుష్ఠింపబడుచున్న నుతము గరియొడదాని గ్రహించి దానిని చిలికి నవనీతము చేయప్రయత్నించెను. క్రైస్తవముయొక్క మూలసిద్ధాంతము ప్రేమ ఉట్టి సిద్ధాంతమువై నాథారపడియున్న నుతము నవలంబించిన రుహ్యదేశపు కాపుల తనను శాదర్పముగ నుంచుకొనెను. దినమంత కాయకష్టపడుట- ఆహారరాహిత్యము- నిష్కా-పట్టము- పరస్పరప్రేమ అట్టివారితో సాంగత్యము తనకు జన్మసాఫల్యములని తలచి 1879 సంవత్సరమునుండియు నీ మహనీయుడు తనను జీవనమును వారి ప్రేమాభివృద్ధిలకు వినియోగపర్చెను.

చాణక్యసూత్రములు

III

దుర్మనులతో సాంగత్యమును చేయరాదు. కై పెక్కిన వానిచేత పాలన్నను అనమానమునే తెచ్చును. కార్యసంకటములు కలిగినప్పుడు కర్తవ్యమును నిర్ణయింపజాలినదియే బుద్ధియు నలభును. మితభోజనమే స్వాస్థ్యము. పథ్యకస్తుచేయెనను అని కలలో భుజించిన అపథ్యకస్తువు జీర్ణచగునణువను తినరాదు. భుజించినది చక్కగా జీర్ణచగువాని నెట్టి రోగమును జేరజాలదు. జీర్ణకరీరమును వర్ధమానమగు వ్యాధిని ఉపేక్షింపరాదు. అజీర్ణమునందు భుజించుట యే దుఃఖము. హరించేయుమిషయమున వ్యాధి క్రమవునుగూడ మించినదై యుండును. దానమును నిధానమును తన ననుగమించును. అతి తృప్తాపదగు వాని పట్ల సంధానము నులభసాధ్యము. ఆశ మతి కై భవమును హింసించును. పెక్కుకార్యము లేక కాలమును నష్టమైయు లెనప్పుడు-బహుఫలముగలదియై ఉత్తరకాలమున ఫలము నిచ్చునదియైయుండున దేదో వాని నొసర్చువలయును. అనన్యమగు కార్యమును స్వయముగా తానే పరిక్షింపవలయును. మూర్ఖులలో సాహసము నియత మై యుండును. కాన నట్టివారితో వివదింపరాదు. మూర్ఖులయొడుట మూర్ఖులవలెనే మాటాడవలయును. ఇనుపపస్తువుల నిమపపస్తువులతోనే విరుగ గొట్టవలయునుగదా. భీమంతుడు కానివానికి స్నేహితుడే లేదు. [215-233]

ధర్మము మూలమున లోకము నిలుచుచున్నది. శ్రేష్ఠమైనైతము ధర్మాధర్మములే అనుగతము లగుచున్నవి. ధర్మమునకు దయయే జన్మస్థానము. సత్యమును దానమును ధర్మమునైననే ఆధారపడియున్నవి. ధర్మముద్యారా లోకవిజయము గాంచగల్గును. మృత్యువునైతము ధర్మస్థాని రక్షించుచున్నది. ధర్మవిరుద్ధముగ పాపమెచ్చుచున్నట్లు ప్రసరించునో అచ్చటనెల్ల విమర్శముగా ధర్మావమానము పొసంగును. ఉపసేతవివాకముల స్వభావములు కార్యమునుపట్టి పోల్చెదరు. అధర్మబుద్ధి అత్యవినాశమును సూచించును. ఏ తు న వా ది కి రహస్యమేయుండదు. పరరహస్యమును వివరాదు. స్వజనము నుల్లంఘింపరాదు. దుష్టురాతని తన తల్లి యైనను పరిత్యాజ్యుడే. వివదిగమైనచో స్వసాస్త్రమని ఛేదించకయుండురా? పరుడైనను హితము నొనర్చువాడైనచో చుట్టమే. గుణము నీయగల యానధ మగునని చంకలో పెట్టుకొన్నంతమాత్రాన పరిహరింతుమా? [234-250]

చోరులవిషయమున విశ్వాసమేకూడదు. అప్రతికారుల విషయమున ననాదరమును చూపరాదు. వ్యసనము స్వల్పమైనను బాధించుకుండునా? మృతియే లేనివారివలె ద్రవ్యమును ప్రోవుచేయదగును. ద్రవ్యసంతు డందజును బహు మ తు డే. మహేంద్రుని నైనను- అర్థహీనుడగునని-లోకము గారంపింపదు. దారిద్ర్యము మనుజునకు సజీవితమగు మోక్షము. విరూపియైనను ధనియైనచో సురూపు డందురు. దాతకాకున్నను ధనికుని అర్థము త్యజింపకు. ధనికుడు అకులీనుడైనను కులీనుఁ డగు దర్శియునకంటె నుత్తము డందురు. అనార్యునకు మానహానిధియముగాని-చేరనముకలవానికి వృత్తి భంగభయముగాని- బీదేంద్రియులకు ఇంద్రియాగ్రములనో భయముగాని- కృతార్థు లగువారికి మరణభయముగాని-గోచరింపదు. అనగా లెక్కనేయ రనుట. సజ్జనుడు ఎవ్వనిధనము నైనను తనదానినదలెనే రక్షించును. [251-265]

జంఘాల శాస్త్రీ యిట్లు పవనమిచ్చెను:

నాయనారా! నిన్న రాత్రి కరణముగారి యింటికిఁ బురాణము వినుటకుఁ బోయితిని. 'జుబుబు'లోఁ దాను దాయాదులపైఁ దెచ్చిన వ్యాధ్యము తన పక్షము కావలయు నను కోరికతోఁ గరణము గారు కొన్ని మానసులనుండి రామాయణ పురాణ కాలక్షేపమును దనయింటికిఁ బిత్తుతోఁ జరిగించుచున్నాఁడు. వ్యాధ్యము తనపక్షము కావలసిన యెడలఁ దనన పక్షిలను జూచుకొనవలయునుగాని వాల్మీకి నాత్రయించుట యెదురుట? వ్యాధ్యము నెరిపించునది పూర్వపుత్రసమితియో పురాణగోష్ఠియో? కోర్కె వ్యవహారములలో నిదిలో ప్రాసేజరు కోర్కెను సత్తున ప్రేమద్రామాదాయమున కక్కడిది? తీర్చిచూచుచు జడ్డియో బాసేపతియో? కడుపులోని పాములను? సాంటావైను? పొండుగలదు కాని సర్పయాగ మొనర్చిన జనమే జయఁ దందుల కక్కడకు వచ్చునా? వెట్టికొటకుఁ జేయఁదగినది నన్యమా విఘ్నేశ్వరపూజయో? సంపదలలోని మణులు నావదలలోని యణులుగల ప్రక్కలు ప్రపంచమున రూపాయకుఁ బడునెనదాల పదకొండు వైసలనటవచ్చును. ఈ ప్రక్కలఁ గూర్చి మఱియొకసారి విపులముగాఁ జెప్పెదను. ఇప్పుడు పాదింపవలసిన యంశము నేటికటి. కావున దానినిగూర్చియే చెప్పెదను.

కరణముగారి యింటిలోని పౌరాణికుడు కొంత పుస్తకముఁ జూచి కాని కేవలము శుభకాండ కాని పండ్లకాస్త్రీ పద్య పతన భారణిమిత్రము పరమానవ్యామగా నుండెను. ఈతఁడు చాలఁగాలముగా నాటకములలో వేషములు వేసినాడు. నూకిసానిగారి నాటకపుకంపెసిలోని యన్ని నాటకములలోఁగూడఁ బ్రధానపాత్రమితఁడే. ననకానుగడై నారాయణోద సంభవ యగు నూర్వసి నుట్టుట లోనించి యూటాడించి యువ్వెత్తుగ వెగమిఁచిన విటచక్రవర్తి యాతఁడే - రత్నాంగిక బుర్రుండై శయ్యాగృహమందు నిలుపుట ద్వముల నడుమఁ బ్రవాళదోలికల నడుమ, బట్టుదోమతెరల నడుమ ఫలాహారపుఁ బల్లెరముల నడుమఁ బ్రసవతోరణముల నడుమ, భర్త పాంచాలికా మాన్య గౌరవచర్చనల చామర ప్రోమములనడుమఁ బద్మరాగ దీపికాగణములనడుమఁ బన్నీరతుపారపరంపరల నడుమను జత్రాంగిలో, మైసూరి పంజారి పదవివ్యాసపు గవనికలలో, పట్టు విడుపుల జోకాయంపుల పరిపాకములతో గొట్టి పొట్టెలు కోర మాపు తలవంపు ఫమ్మాయింపుల సొంపులతో, నవ్యాపనవ్య సమావేశ సంక్రమణ సంపదల లాఘవ సంపత్తితో, నడుకుల వంపు లాంటికారి భరతములు-కారువాటికలు-కుప్పనూర్పులు గుడుగుడు-గుంచములు చెడుగుడులు - చరణములందు నవాయిల జవాబుల సంపుటిగల పాటలతో, భరవార ప్రియరాగమును గంచరగాడిద వాలకమొనర్చి - ఖండబాతి త్రిపుటను గానర కూసరచేసి - సభపారియెడుట సరసముగాఁ బ్రదర్శించి ప్రభావతి నొందిన యాతఁడే పండ్లకాస్త్రీ. నటక ప్రపంచమున నింత వాడులేఁడు నవవా! అందులో నూకిసానిగారే నాటకమున నాతని నాయకయైనప్పుడు కన్నుల వైకుంఠ మనక తప్పదు. అదిగింపు లా మెల్లఁబడుటలు, అమృదు లా మురిమెములు ఆచరి గునగున బాచేచాటు రొసూనలు, ఆదొంగ గిరిగింత లా దొంగన్న రయిగిరింతలు-ఆహాహా! కృంగారరస మట్టెయింతురించి నట్లు-అట్టె విజృంభించినట్లు - అట్టె తీగ ప్రాకినట్లు - అట్టె పుష్పించినట్లు - అట్టె దాని పరిమళ మాకాశమంతయు వ్యాపించి నట్లు-ద్రవ్యల కన్నులు స్తంభించినట్లు. గుండెలు చెదరునట్లు-మనసు నీరగునట్లు-ఆహాహా! వారి యభినయ చాతుర్యము, సుభభ సౌష్ఠ్య వ ము న భిల ర సౌ డ్డి వ న చా క చ క్య ము, నమానుషిక చర్యయంతయుఁ జూచి తీ ట వ ల నీ న జే. (అతనికిఁ బండ్లకాస్త్రీలని పేరుగలుగుటకు పోతువేయి యని సభలోఁ గేకలు) నాయనారా! దానికొక్క చిన్ని యితిహాసమున్నది. ఒకసారి నలవర్తి నాటకములో నతఁడు నివధ రాజ్యందుని సోలిమును ధరించెను. చెప్పవలసిన దేమున్నది. నూకిసాని దయయంతవేషము వేచినది. వేషక తప్పనా? అట్టి నన్ని వేషము వారికి సహజమైపోయినది. శనివార ప్రాతఃకాలమునకు-దుర్బహారమునకు-బట్టికట్టుకొయ్యకు-బాడికి, మప్పచేపకు నాసాపుట గోమదహన సమర్థమగు దుర్బాసనకు-యాచకునకు దైవ్యమునకు నెట్టివివాధానసంబంధమో-పండ్లకాస్త్రీలను నూకిసాని కట్టి యభిదాధ్యనసాయపరియంద తెలుగుదురు. గాడి

తకు జోలిగొట్టెట్టిదో, గుక్కకుఁ గొలువెట్టిదో-ములఁ జెప్పునకు గొంగళిపురుషాట్టిదో-బండ్లకాస్త్రీకి నూకిసాని యంతకంటె సహాగ్రుణము తెక్కును. ఇట్టిదెల్లిగారి సాంవత్సరికాభిషేకములకుఁ బ్రదర్శింపఁబడిన నలనాటకములో, మనకాస్త్రీ నలచక్రవర్తియై, ముఖ్యపాత్ర పో సాంకర్మ్య-వ్యవహారవ్యవస్థ ప్రాధాన్య సాం మతో-సీసవద్వములో జెప్పినట్టి నెద్దపాదముల ముగ్ధులు నాలుగు-నెత్తుగిలెల చిన్న ముద్దులు నాలుగు-వెలసి తొమ్మిదిముగ్ధులను, బాదసాన్నిధ్యమున శయనించిన దయయంత వేషభాగిని యగు నూకిసానిదొడవై జంకకుండ, లింకము తగ్గుకుండ, వ్యభావమును మీఱకుండ, వెట్టిచప్పుడు కాకుండఁ దెల్లుకొనఁజోపు నప్పుడొక్క చిన్న తిరకాను దైవవశమున సంభవించెను. నూకి ముద్దులజలకు నంతయు బాగుగానే జరిగినది. ఎదురెల్లి గారి - వెనుకపాటుగాని - యదలింపు గాని - విదలింపుగాని యేమియు లేకుండఁ జల్లగ పోయ్యును సాపుగ వెదలిపోయినది. ఆ నాల్గవ ముద్దుచే-అక్కడనే కొంతమెలి - కొంత తిరుగుడు సంభవించెను. అప్పుడు నెద్ద పాదములలోని కడపటిముద్దుగుట మేమిట్టిది? లింకముగా నామృదువెట్టుకొనఁదలచి, యానలమహారాజు గా రామె బుగ్గలు గట్టిగానొక్కి-ముద్దుకొనసెంచుచు, లింక వేషా పాడుచుండగా, ఆ మెట్టుకు పండ్లవరుస చటకున్నవల బట్టు గెట్టిపోవుటచే, లటకున్న నూడి యాతని నోటిలోఁ బడెను. బుగ్గలనొక్కి నప్పుడట్టి ప్రమాదము కలుగునెవో యనుభవితవేషా గాఢోలు నా నూకిసాని, నలుమవల దనుకట్టుగా, నుమలహం-ఉహావ్యాధి, మగనిని మహానిద్రావస్థలో నుండియు మందలించుచునే యున్నది. మగఁ డొడలు తెలియఁదగిన స్థితిలో నున్నాడా? ఫీరంగి ప్రేల్చిన వైన వివరదగిన స్థితిలో నున్నాడా? ఏ? తక్కు యేమి? ఒడలు చీల్చినవైన స్వస్థి రాఁదగిన స్థితిలో నున్నాడా? విస్మయఁడై తన్మయఁడై కరుణావస్థలో నున్నాడా? భీమరాజునందన నోటిలో నున్న వెట్టుకు పండ్లవరుస తననోటఁ బడెనని యాతఁ డెఱుఁగునా? ఈ విషయిగాంచి యాతని నప్పటినుండియుఁ బండ్లకాస్త్రీ యని పిలువరు. ఆ పండ్లకాస్త్రీయే కరణముగా రింటిలోని పౌరాణికుడు. ఇతఁడు నాటక రాగ భారణిలో రామాయణమును జదివెను. అది ప్రత్యక్ష శయ్యకాదు-బాహుళ్యశయ్యకాదు-పాంచాలశయ్య-ఇదియొక శయ్య-పరికిమాలిన శయ్య-బండశయ్య - పాంచాలశయ్య-మండుచున్నపు తాగకపోవాసములను గ్రహముగ నెక్కుటయో? దిగుటయో? నడుమను 'బాగా' చేసికొని పరికిమ బాణకాస్త్రీ తిరిగి తిరిగి దాని యెద్దకుఁజేరుట? ఏమైననున్నదా? మొదలు నీసలు పడి ఫీరవడిన సుతియైన నొక్కటి యెద్దకుఁజేరుట? నూగ్రాడ్డూడిపడు వైష్ణాంబలో నొక్కటే చావుగోల-నక్కలు నలిచే గూసినట్లు-పిశాచములచే గుక్కలు మోరలెత్తి యెద్దకుఁజేరుట? రాట్టులఁగియలొన-మాడచచ్చిన గేదె యణులొనన నొక్కటే యొక స్వరపు గట్టపడి యెదురుతెక్కు మ-తెడియొకేను అగి క్కుమాలిన భారణిలోఁడనే యాతఁడెట్లు రామాయణమును జదివెను. అది కుంభకర్త నిద్రోద్బోధన ఘట్టము. శ్రీ! భారణింబు నుద్దంగాళ్ళ సర్వప్రాంతైరవాదయన్.

నినఘ్ను గ్వాగ్రాత్రాణి మహాకాన్తకటంకరైః
మందర్ల మృగలైతైవ, సర్వప్రాణ సమర్థయైః
నేతశ్చేదనమహాతాలంకా కమళపూరితాః
చంద్రవనానార్యా సోమి నైవ ప్రబుధ్యతే
తతస్సహాగ్రంభేదామ్ యుగపశ్యమహాన్యతః

* * * * *

కేశాన్వేషణులుపు, కర్ణావన్వేషణులైచ.
ఉదకుంభకతాన్వశ్యే సమనీంచంతకర్ణయోః
చుంభకర్ణః పన్నుండే మహానిద్రావశం గతః
అన్వేషణులైచ ప్రస్థ కూటుముద్గరపాణయః
యాన్వీమహానిద్రామ పాతయన్ కూటుముద్గరపాణిః
కష్టాపంధు బద్ధాభిశ్చరేన్నీ భిశ్చసర్వతః
వధ్యమానో మహాకాయా నప్రాబుధ్యతేచాక్షుః
వానికానామ్ సహాగ్రంభ శరీరస్యప్రధావిష్టః

* * * * *

రామాయణకవిత్యై మంత సంవదనమై కవిత్యై ముద్రయంబు స్పష్టిలోఁ గలంకవలయునెవో? రావిభకంతియగు జని వివను రామాయణ కవితార్కత్తి చెదరు. డీనము లుప్పలలో నగు గును. తేనె నీటితో విరుగును. శరీరములను నూనెతో విరుగును. మనసు తిట్టుతో విరుగును. వట్టివెలితి యవస్థాపుం బనినూనె-ఓట్టు-మాలి-కప్పనూలేకంపపుం గంతమునైన నీర వాన్వీ-విచిత్రా సాంవత్సరము విరుగుదు తగుగుడు జెరుగుదు.

నిద్రాసోమన్న వాడు కుక్క-మొలగును పిల్ల యె-రామాయణకవి విసుగ చెందునో యా పురాణసభలోఁ గూడఁగాను. మొక్క-డీ స్థితికములను విని యంతి వెగముపడి భాగ్య-

యనియునునెను. ఆతఁ డాంగ్లేయ విద్యాభివృద్ధి కలవాడు-నవ నాగగతా సంపత్తి వైన లోపలఁగూడఁగలవాడు. పురాణము పూర్తియైన పిమ్మట నాతఁడు నావెంటనే మా యింటివారిని కన్పించు గారిలో నిట్లనియెను: "వాల్మీకి వట్టి పూలు వలె నున్నాడు. కుంభకర్ణుని నిద్రనుండితేవు భాగమున నెంత య స్యాభావితముగ వ్రాసినాడో-రీ! నాకుఁ బరమానవ్యామగ నన్నది. కింగిగుండతోఁ గొట్టెను నిద్రలేచి వాఁ డెవఁడైన నుండునా? అందుకు 'నయ్య' బప్పుకొనెను. 'నేనయ' బప్పు కొనెను. నేను యేయఁగులనేఁ క్రొక్కించితి - నానెన్ను-మీనింగెట్లు-ప్రేసాద్వరన్-రప్పిన్" అతఁ డీ మాటలూడగ నేను గింత యదపడి "నాయనా! నీ వెప్పుడైన నివసతకు రామా యణమును వింటివా" య న య డి డి డి డి. "లేదు ఈ దినమే మొదటిసారి. ఇది యేకడ పటి సారాయనికావ నానమ్మక"మని యాతఁడు ప్రస్ఫుర్త మిచ్చెను. "నాయనా! నీకు ముప్పదియేండ్లు దాటియుండును గాఢోలు. అర్ధవృత్తమునబుట్టి ప్రేరాయచంద్ర పాదస్వర్యముచే బలిత మైక యా నేలను ప్రోకుము, శ్రీ గారు నేరమున క్రోతులను గొండ్రుమచ్చలను నా నుచు, పీఠాగమభ్యాన్న మయను భిక్షు క ప్రాప్త్యులు నణపుమిను, కిశిఫికోక్క రామభజనమందిరము ను గాంచుచు, నింతకాలము రామాయణము వివరంబు నన్ను నీచే యా ప్రకృతిలోనుండగాఁ గుంభకర్ణుఁడే యుండరాదా? కుంభ కర్ణుని నిద్ర నీ నిద్రకంటె నెక్కువదా" యని నేను యథా లాభముగాఁ బ్రత్యుత్తర మిచ్చితిని. అందుపై నాతఁ డుగ్గుండై ప్రకృతిలోఁ గుంభకర్ణునివంటివాడులేఁడు. వాల్మీకివ్రాసినబావ్వు తప్ప. కుంభకర్ణునిక టివాడీస్పష్టిలోనుండునెల నేను బండ్లూ డగొట్టియొకొ దును. వాల్మీకి వట్టిబుద్ధిహీనుడు. 'నేనయ'న బా గుగాఁబడిచేసినవాడుకాదు. అంతకంటె నేనాగ్రాగమును 'కన్వీ'చేయఁగలను"యని యేమేమోనోటికివచ్చి క్షేలనాతఁడు వదిలినాడు. ఓ పరాత్పరుడా! ఓ కరుణానిధీ! తాము మహా దర్శిరై యవ్వకవ్యములబడి, యొక్క పూలుమైన నింత నివ్వకి గంజిత్రాగియో త్రాగకయో, దైవభాగ్య మొనర్చుకొనుచు కాం తమామృతైశ్రవంశపుక్రొత్తు-బాటలలోఁబడక, లోకాన్వితకాత్త మై, తమ మెరటికత్తుతో గ్రంధములను, తేజోమయాత్మర హితములగునట్లువ్రాసి, వానిని లోకమునవిచ్చి, యెన్ని వేల సంవత్సరముల క్రిందనో పరమపదించిన పవిత్రజీవనలగు మహాకవులకుఁ గూడ, నీ కాలపు నిరక్షునకుఁ నిర్భాగ్యులైజేతవాఁతగానివచ్చు నెద్దన్న నోటియెట్లుపు ముండొడుకులచేత నిట్లులా? ఇంత మహాపాపమునూచియెట్లునహించుచుంటివోయి తల్పి"యని యొక్క తెప్పప్రాటుకాలము మనస్సులోఁజుగిం-యాదిదేశీయ విద్యాపాం(10) కేసునితో, స్వదేశీయ మహాగ్రంధనింపాప భూయ్య కాటులంటిని. ప్రకృతి ప్రకృతియని పండిత సాధ్య తిలప - వృత్త సుబుకుమన్నాపు. ప్రకృతియన నేమో మొదలు తుద నీకుఁ దొరుకునా? చెంద్రు క మొద త తో తు ద యో యో యోగజే. ప్రకృతిలో నెంత నెద్ద జంతు వుండ వలయునో యెంత జంతువుండఁగూడనో నీ వెఱుఁగుదునా? నీ యింద్రియములకు గోచరించినది మాత్రమే ప్రకృతి యని నీవనుకొనుచుంటివా? నీ కింక సహాగ్రంధియములు భగవంతుఁ డిచ్చియుండు నెవల నివ్వుకు నీవు గ్రహించిన ప్రకృతి కంటె సహాగ్ర గుణాధికమైన పృథివి నీవు గ్రహించుట కేమైన సందేహమా? ప్రకృతికి నీకన్నే గజము బర్హయవొంటివా? మూఢా? నీ నునస్సే - విదేశీయవిద్యాభివృద్ధిచే విపరీతమై, వంశర టింకర యై, యెండి మెలికలుబడి చచ్చిన నీవనస్సే-ప్రకృతికిఁ గూలసా త్ర మనుకొనుచుంటివా? నానుమాత్రాభివృద్ధియగ నాను కూన్య ముఁగూడ నెన్ని జనము లివసతకు గడించినో నీ వెఱుఁగుదు నా? అది యెట్టి ప్రకృతులు గలవో నీకుఁ తెలియునా?

ఇంగ్లాండుదేశమున కుత్తరమున కార్ బ్రిడ్జి అను గ్రామ మున్నది. ఆ గ్రామమున పుననాటు వందల సంవత్సరమునకు న మీషమున నొక్క యస్థిపంజరము దొరకెనది. అది మనుష్యుని దని యప్పటి బుద్ధికాలంబు స్థిరపడినది. దానిలోని తొడయె నుకయే గూఱుకుల పొకుగుండెను. ఆ పరిమాణమునకు దగి న పుట్టెపండ్లు కాలునేరులు మొదలగునది యాస్థిపంజరము న కుండెను. ఆశరీరపరిమాణముల ననుసరించి యాశ్మయపంజరాధి కారి యెఱువదయొక్క యకుగులపొడుగు వాఁడైయుండునని యప్పటి కారితకాస్త్రజ్ఞులు గడించుకొనిరి. అయ్యో! వీరికేమి చెప్పెదవు? ఇది పొడుపుకథ కాదు. పుస్తకపురాణ. ఇట్టిమనుజు డుండగా గుంభకర్ణు డేల లేవండును? ఎటువచ్చినను గుంభకర్ణు వింటి యసాధారణగాఢ నిద్రాస్థిరఁడైపోవఁడైనను ప్రపంచ మున మందఁడనిమా? ఏదైన నిద్రదును గూర్చి పాశ్చాత్యుల వ్రాతె కనలు ఆ చి వ యెడల నీకు వి ద్వ స మే కదా? వాల్మీకి పూర్, నోలోపేక పండితుడైన నీయ-భారతముచెత్త

“ఫిరీ క్రిస్” చేయడం నీకు విశ్వాసము కలుగుట కంతకంటే
జేయగలిగినావా? మన ప్రాంతం చూడండి! వైవాఠ్యము
మానవత్వమునీ నీవు వరుస దానినొక్కడే వైవాఠ్యము - మంతల
అనే ప్రాంతమున వైవాఠ్యము-దేవాధిమాన మామూలుగా బ్రహ్మ
హింసావతి వైవాఠ్యము-దేవాధిమాన జాత్యుత్తర వలే నీ మామూలు
కృత్యములకు కలిగినట్లు-నీకేంద్రమునామము కలుగదగినది
నీ దేవాధిమాన చేతను నిన్ను యిట్టి చేయుట దుర్బలము చేతను
నీకేంద్రమునామము కలిగినది. కంభకర్మ విశేషంబింద్రం గల
వాఁడెప్పుడైన నెప్పుడైన నే చేతమంద్రం యిట్టి బ్రహ్మ చేస్తే
నీ సామ్రాజ్య లేఖనము చరిత్రమున ప్రాసన యెడల నీ దోష
కొందువా? అయితే నీ విను-“ఎలివెత్ ఆల్ఫు” అను పేరు
గల యొక శ్రీ - సెంటిగ్రాఫ్ లెయిన్ అనువాని సేవరాలు
ఈమె మొన్న అను పట్టణమునకు సమీపమున నున్న యొక
వల్లెగా - నున్నది. ఆమె 1788 సంవత్సరమున ముప్పదియేండ్ల
వయస్సు కలిగియున్నది. ఆమె పరిపూర్ణావస్థ కలదిగాను
ఆమెయొక్క - వయసు నిర్ణయించి వాటినియును ఒక
కొక్కటే నిర్ణయించును. ఎందఁడెన్ని విధముల లేవనలేనదేను.
తుదకు దనయంత తానే మేల్కొంచెను. తరువాత గొన్ని
కొన్ని సార్లు లామె మూడేసి నాలుగేసివారముల విచ్చిన్నము
గా విడిచెను. ఒకదినమున సాయంకాల మైదుగంటలవఱ
కామె నిద్రించుచుండగా కొక్క - వైద్యుడువచ్చి యామె
నాడిని జూచెను. అది సరిగా గొట్టుకొనుచున్నది. కాని
యామెకామెను సంచుటకైన కేకయు కాకుండ నిట్టిదిగి
పోయినది. అప్పు యామె తలవెట్టుటకు బ్రయత్నించి, బహు
ప్రయత్నము మీదఁ గొంచెము వైకలేచి తిరుగ వెనుకకు బడి
పోయినది. అప్పు యామె వైద్యుడయి చెవిలో పెంకగట్టిక నలున
గలదో యంతగట్టికనెనెను. ఆమె లేవలేదు. అప్పు డొక్కడబ్బ
లముచేతలయొక్కరి లానియెముకడుస్సిపోవుట మొదలగా
గ్రుచ్చెను. తనతడు. అప్పుడు కెంతసేపటికి చమురులో గుడ్డ
తేలికరచి యామె ముక్కుములలో యెట్టి దాని నిప్పుంటిం
చి, ఈమె - లేవలేదు. అటుతరువాత గొరడా చేతలయొ
కొందఁడయి కామెను గట్టుకొని మెచ్చ గొట్టిరి. ఈమె -
లేవలేదు. విప్రకు దేవరాచి కేనేటిగల నామధునిక్ ప్రదేశ
మందు నున్నది. ఈమె - గొల్ల క్రింద మేటలను
గొట్టిరి. ఈమె - ఆమె లేవలేదు. లాత్రేయ చేతమనకు
ప్రభుగని ప్రిన్సు యొక్క అనువాని దర్బారు వైద్యుడగు బ్రిటీ
దొరగా రిట్లువాసి: ఈసారి నీకు వ్యాధిపోయినదా? ఈ
సారి సామ్రాజ్యవర్ధిమైనదా? ఈసారి క్రిష్ణవాద ప్రసాదమై
నదా? వాల్మీకినాథ పుత్రమునకు నుడిచివేసి (బ్రిటీగారి వ్రాత
కన్నుల కప్పుకొనువా? ఈ సారి నోరులయిమడినదా?
వంధ్యుడై మేకంటే గొన్ని గణములు తెనవును? నేను
కాదే. మూడునందలయేండ్లకంటే యిట్టివృక్షపట్టణ శ్రీమం
నకు పును శ్రేతాయగమునకు గుంభకర్మమంటే వైచిత్త్యము
దేదనియే నుండును. ఇట్లుగొని తెన్నులయితే వాల్మీకి కట్టి కుంత
యనుట న్యాయమా? అతడు ప్రకృతిజ్ఞాన కూర్చుండెనుట పాడి
యా? ప్రకృతినిమాత్రమే నాయకుఁ డెరియకపోయెనా? యథా
ర్థ ప్రకృతి ప్రతిబింబము కానియెడల రామాయణ మంతకాల
చాల నిర్వయించును? మహి కంసాన్ని పర్వతాద్య
జాలిత ప్రతయములచే వ్రాతయే చలము పాతాళములోనికి
అంతోపెట్టును. సింహగంధ్రాహ్మపుత్రాని నయును కుమ్మ
ములే నామమాత్రాకర్మములే నశించిపోవచ్చును. సముద్రము
జొంగి యొక్క-రాత్రుల వింధ్యపర్వతమువలన జేతమునునుంచి
వేయవచ్చును. కామెను జంపర పడివేలనంతర్వములు వెనుకకు
జోయి యారావర్త దేవతను ననంద అను గూడ
నల్లయగ ననాగకులగు కొట్టకట్టులగు బహుశాయములగు మను
ష్యులనుగూడవచ్చునుకాని ప్రకృతిలో నెట్టిమాత్రమైన రామా
యణ ప్రాగుత్యమున దగ్గిరలేదు. రామాయణభాగ్యతిమానలేదు.
రామాయణమున నొక యంతరమైనఁ జేయలేదు. రవిమండల
లేజ్జయే తుయించును కాని రామాయణ రామజీయకత తగ్గదు.
రామాయణ పాఠమును దొడ్డగంతువు తెలుగును. గాలిలోని
పరమాణువులు రామాయణమునొక్కట మెట్లయే తాండవించు
చున్నవి. రామాయణమును చూపించినవాడవు నీ కొక్కడు
జనగణనాథు. ఇప్పటి దేశీయప్రభువును స్వతంత్రాధికార
జూడ్య లగుటచే నీకై మియఁ జేయఁబాలక యూగవందిరి.
కాని నీవు మహాశూన్యరాజులకాలమునందే యుండినట్లుదల నిన్ను
వాడు చిత్తవద మొప్పువదరా?”

ఈ మాటలు మాటలాడుచుండగా నేను మా యిల్లు చేరి
లిని. అతడు తనయింటికి గాఢోలు పోయినాడు. నిష్కారణ
భూతినికొక దగవులావలన వచ్చినది కదా యని విచారించుచు

బంతుకొంటిని. తెప్పలు దళమెక్కినవి. కన్నులు బరువెక్కి
నవి. తల తేలికయైన ట్లున్నది. మనస్సునకు హేతుబంధము
నడచుటచేత వచ్చు గాఢోలు వైచయన్న ట్లున్నది. గాలిలో
లగవుగా నీలంబునున్న ట్లున్నది. స్ఫూర్తి భూ ర్తిగాదమైనదని
చెప్పబాలను. అప్పుకొక్కొక మెట్లయెడకు వచ్చి గుంబును
సంగిత మాంభించినది. చేతిలో దానివిలోలవై చుటకు దగినంత
యోషికలేదు. చేయి యెత్తుటకు శక్తిలేన ట్లున్నది. తల మాత్ర
ము కొంచె మలంబించి నేమో తెలియును. దోమమాత్రము
కర్మరంధ్రమునొద్ద గానసేవ మానలేదు. గాననిద్ర సీగానసేవ ప్రతి
బంధకముగా నున్నట్లున్నది. ఇది పోవుమాధును లేట్లున్నది.
అది వచ్చుమాధును లేట్లున్నది. అలాగుననే కొంత సేపుంటిని
గాఢోలు. అంతట మనుష్యవాక్యముల నా దోమ యెట్లునెను.

“జంభాలందా! రామాయణమునందు నీకుగల భక్తికి
సంతోషించితిని. రామాయణమునందే గ్రంథమేలేదు. ప్రపంచమున
నెన్ని గ్రంథములలో యున్నది కాని యితర గ్రంథములలో
గొంతమంది కొంతచెడ్డ-కొంతభువన కొంతనీచర-కొంతయెప్పు
కొంతతప్పు - కొంతమహాపత కొంతమహాపత - కొంత సాం
తము కొంతవార్తము - కొంతరుని కొంతయరుని యున్నవి.
అతి ముత్యములన్నియు నొక్క-వో- గూర్చినేరి, సమృతముం
తయు నొక-వో- జేరిచివట్లు, లేజస్వంతయు నొక్క-వో- జేరిచి
వట్లు రామాయణ నతివిలక్షణ ప్రభావములచేత బ్రబంధ సార
స్వత ప్రపంచమున బ్రకాశించుచున్నది. రామాయణ పాత్రము
లన్నియు నాదర్శములే - అత్యంతా దర్శములే. రామునివంటి
లోకపాలుడు లేడు - భరతసామ్రాటలవంటి సాదరలు లేరు.
సీతాదేవివంటి మహాపత్నిలేదు. సుగ్రీవునివంటి సఖుడు
లేడు. అంజనేయునివంటి రాజకార్యసూర్యుడయి లేడు.
విభీషణునివంటి ప్రపన్నుడు లేడు - రావణునివంటి దుష్టా
ర్థుడు లేడు. మంభకర్మమంటి కేవలశరీర కర్తవ్యతారము లేదు.
ఈ మంభకర్మగుర్చియే పురాణ కాలక్షేపమున నీ కొకనిలో
వాడులాట కలిగెను గావున నీనినిగూర్చియే మతి కొన్నిమా
టలు చెప్పెదను. అసాధారణమై యమితమై యనంతమై యన
ర్థమై యవాజ్ఞానసంగోచర మైన యంగప్రాభుత్వతన సంక
వాద్యమునకు సంకథాల్పమునకు నంగవిజృంభణతన వర్ధిల్లి
య మగు నుదాహరణముగా వాల్మీకి మంభకర్మని జిరించెను.
ఇట్టి చిత్రలేఖనమే యాంక్షేయ సారస్వతమున నొక్కటి
యున్నది. ఆ చిత్రపటము (వైతాను) దానిని మిల్లను అను కవి
“హార్డెడ్ లాప్ట్”లో జిరించెను. ప్రపంచమున (బ్రాహ్మణిసం
దిన సారస్వతములలో నీ సంగు విగ్రహములే “సవలైవ్” అను
చిత్రావళును బరిమితి కూర్చుముగా బాతకప్రావయములందుఁ గలి
గించుటలో బ్రబలతను శక్తిసంపన్నమును. ఈరెంటి తారత
మ్యము సంక్షేపముగాఁ బరిశీలింతుము.

గల - వైతానుచిత్రలేఖనమునలె నిలువఁబడినాడని కవి వ్రాసి
నాడు. అదిగాఁ గలియెకవోటోటె నెంకొకలయందెని యాత
ని గవి వర్ణించెను. ఎంత దీర్ఘ కాయుడో యంతస్థూలకాయు
డో యీ మాటలవలననే మనము యోజించుకొనవలయును.
ఆక్షేయ సరస్సున నాతడు పడియుండునప్పుడెన్ని “యామల
స్థలమా ప్రాభుత్వతన స్థూలత్వముచే నాక్రమించుకొని యుండె
నని కవివ్రాసెను. అతఁ డాకాశయానమునభోవునప్పుడు సము
ద్రముగాని పెద్దతొడవలె నున్నాడని కవివ్రాసెను. అదిగాక
యతఁడాకాశమున భూమకేతువునలె నున్నాడనికూడ వ్రాసె
ను. ఎంతసేపు వర్షించినను నాతని వర్షసాక్రమమునుబట్టి మన
మామించుకొనదగినదేకాని మతియొకటికాదు. అదిగాక యీ
వైతానుని మహాధిక కాయ చైర్వ్యమునువర్ణించుటలో గవియొక్క
చమత్కారమైన రచనచేసెను. మామకొయ్యల గొప్పసముద్ర
పుటోడల వడిమితరచాపకాయ యీ వైతానుని చేతిలో విలా
సార్థముగ వహించి చిన్న బెత్తమై యుండునని కవి వర్ణించెను.
కొంచెము హెచ్చుతగ్గుగ నీ వర్ణనలన్నియును గుంభకర్మగుర్చి
వాల్మీకియుండేసెను. అనికాక యంత మహాత్ముంక కాయమున
కుం దగినంత ప్రత్యక్షకాలానల సన్నిభమైనట్లు, దానికి దగిన
య నేక కరణసాధకకటాహాళిక వటివృత్త, యందుకుదగిన మ
గోన్నతత, దానికి దగిన యసాధారణ నిద్ర, దానికిదగిన బుద్ధి
మాంద్యము, దానికిదగిన వనోపైపుణ్యకూర్మతయు, దానికిదగిన
యమాయకరయు, మతయేమో మతియొక నేమేమో వాల్మీకి
కుంభకర్మగుర్తామనఁ బైగతెల్పినాడు. ఇక్కడికి మహాధికా
త్వంతాద్యుత్తరగాత్ర వివరీత నాశ్రయించి యుండవలసిన గుణ
లక్షణ సమదాయ మంతయును వాల్మీకి చెప్పియున్నాడు.

ఈ రాక్షసుడు పర్వతస్థులైన కపిగోలాంశులయొ
కుల ననేకకోటులను బచ్చిమితెవుగాయ కొడిచెట్లు కలువ్వుచ

గొడికి చూపినాడు. అందువలన నీతఁ డెంత మహాకాయుడో
నీ వాల్మీకిమహాకవిదగినదే-తాతడు నిద్రపోవుచు గుట్టు పీయు
చుండగా ననేకవేల రాక్షసులు పరిభ్రష్ట భోక్తా వృధంగాడి
వాద్యములతో నాతని ముక్కులలోనికి గొట్టుకొని పోయిరని
చెప్పఁబడినది. అందువలన నాతఁ డెంత మహాకాయుడో నీవు
యోచించుకొనఁ దగినదే. శ్రీరామచంద్రమూర్తి యాతని భా
మావు నలకినప్పు డది రణస్థలమునందు యెన్ని వేల జీవులతో
సిండిచేసినదని వాల్మీకి వ్రాసినాడు. అతఁడు కాలునెటులు తె
గుటచే మొండియై, సన్నె కంటిమీదఁ బాత్రమునలె రణరంగమున
దొరలినప్పు డెన్ని లక్షలసేనగా పచ్చడి యొనడనియు నాతని
మొండియు నోరుతెలుచుకొని యెగిరి వచ్చి శ్రీరామచంద్రమూర్తిని
మ్రుంగఁబోవునప్పు డది రామచంద్రయొందెనియు వాల్మీకివ్రాసె
ను. ఇందువలన నాతని యసాధారణమైన, యనుమమానమైన, యత్య
ద్భుతమైన యత్యద్భుతమైన యంగ మహామహిమను మనము యో
చించుకొనవలసినదే. వైతానుడు దైవమానవకుడు, మంభకర్మకు
దైవభక్తుడు. వైతాను బహు మాతామి, మంభకర్మకు వట్టి
యమాయకుడు- సాములో బ్రవేశించి యాదామభార్యను గ
మీపించి యామెను మోసము చేసి, యామె మూలమున భర్తను
ప్రవృత్తపఱచి వైతాను భగవంతునివై బ్రహ్మాధించెను. ఈవసులలో
దేవకిని మంభకర్మకు ప్రకృతిచేత బనికిరాదు. సాధారణముగా
నసాధారణ దేహవార్ధ్య మెచ్చట నున్నదో యచ్చట విశేష
మైన యమాయకత యుండును. ఆ సంగతి వాల్మీకి కనిపెట్టినా
డు. అత్యద్భుత ధైర్యమున్నవోట బుద్ధివైభవము సర్వ సాధా
రణముగా నుండదు. ఈ యంశమును వాల్మీకి గ్రహించినాడు.
కాని వైతాను మంభకర్మని కంటే సహస్రసంఖ్యాక శేనుసే
సనాశుడు. ప్రత్యేకము శరీరబలాధికతయే శరీర మహామహిమ మే
దిలింపవలసి వచ్చినప్పుడు ప్రతిభావైచయము చాటుకొందు
లో బాలవేయవలయునగాని దానికిఁ బ్రాముఖ్య మియందగదు.
ఈ సంగతి వాల్మీకి పరిగ్రహించినాడు. ఇది కాక మహాకావ్య
మున మహాన్యాయకపు లనక రాక్షసు లనక కనఁబడినవారి
గనఁబడినవారి గూడ గుంభకర్మకు మ్రుంగినాడని వాల్మీకి వ్రా
సాడు. ఇది శరణంపనానమైన మాట. ఒడలి మత్తుబుద్ధి నా
చ్చాదించి వచ్చడే యది నిజమైన మత్తు. శరీరము విజృంభించి,
విజృంభించి, వ్యాపించి వ్యాపించి, బుద్ధిని హరింపజేయకుండ
యెడల నది శరీరాధికతకాదు. కొప్పెరకాయ యెదిగి యెదిగి
లోపలి కొప్పెను నీటిని హరించుటకు చేయకుండయెడల నది
వయ్యపు కొప్పెరకాయ యగునా? భగవంతునిలో బ్రబలాహు
మొనర్చునప్పటి భండనావేశముచే నైనను వైతానునకు మతి
రవంతయైన దిగనాలలేదు. మంభకర్మకు వైతాను గూడ సమాన
ధైర్యముగలవారే- ఇద్దఱుకూడఁ బ్రబలతను శరీరపాటవములకుఁ
బరిపూర్ణులుగు నుదాహరణములే. కాని వైతానులో బుద్ధి
మాతామలమేలేవనున గొంత సాంకర్మ్యము కలిగినది. కావున నిర్భ
లమైన విరోధమైన పరిభ్రష్టమైన పరిపూర్ణమైన ప్రత్యక్ష బా
మాబల ప్రాబల్యమునకుఁ గుంభకర్మచేత కన్పితికాదెత్తర యని చె
ప్పవచ్చును. కావున సజ్జెముకుఁ బ్రపంచమున నున్న ప్రత
మాదాహరణము మంభకర్మచే.

అదిగో చూచితినా, వైతాను! ఎంత దీర్ఘ కాయుడో,
నీకు గుంభకర్మని గూడ నిప్పుడే కనఁబడును. అదిగో చూడు!
కంటిలో బ్రమాదమునఁబడిన కోరులను, గొండముచ్చులను నల
కలవలె గొనకరించి యెడమచేతి చిటికెనచేరి గోటికానను దైకి
చీసి పుష్పమున కాయుచున్నాడు. ఆహా! ఆహా! ఎంతవాడో-
నీ యెటుట నున్న యాకాశమును విశేషభాగ మీతఁడే యాన
రించి యుండుటచేత బ్రక్కనున్న వైతాను కొంత యింతట పడు
చున్నాడు. చూచితినా వైతానుని దక్షిణహస్తమునందొక బెత్త
మున్నది. ఆ బెత్తమే సూమకొయ్యల యోదనంబంధముగ పెద్ద
కొయ్య. చూచితినా! అత్యద్భుతము, ఆ వైతాను చేతిలోనున్న
బెత్తమును మైత్రీభావమున గుంభకర్మకు తీసికొని పట్టు వట్టు
లొనుచున్నాడు. పండ్లసంకుచ నిజీకొన్న మహాకపియోధులను
తెలికి దీసి విడల్పుచున్నాడు. ఎవరు హెచ్చువానో నీ కన్నే
నిపు బ్రమాణము-నే జెప్పనేల?

ఇట్లాతడు మాటలాడి కాంతించె ననుకొనుచుండగా
గూబలో గ్రుచ్చివట్లు పోటును హోరు మని భయమును గలిగిన
ట్లుండగా నులికిపడి లేచిరి. దోమ గూబలో దూరినదని యెంచి
చెవిలో ప్రేలు పెట్టి యుల్ల నాడించిరి. ఒక్క-తెప్పపాటులో
నాబాధ తగినది. ఎంతసేపు నిద్రపోయితిగో యని గడియారము
వంక జూచిరి. కన్నుమాసి యొక్కపావుగంటయైన గాత్ర
దు కాని నాయనలారా గంటసేపటికంటే నెక్కువగాఁ జెప్పిరిని
గాఢోలు తుమింపవలెను.

సంగీత చరిత్ర

పాటక చక్ర:— సెప్టెంబరు 18 వ తేదీ ఆదివారం సాయంత్రం 4-15 గంటలకు గోల్కొండలో మైసూరు విద్యా కళాశాలలో పాటక చక్ర జరుగును.

కొంది సాహిత్య సమ్మేళన ప్రచార కార్యాలయము:— ఇప్పటివరకు మైసూరులో నుండి ఈ కార్యాలయము ఇప్పుడు తిరువల్లికి బిగ్ ప్రింట్లు (వీరరాఘవ ముదలి వీధి) లో ౧౧౩ వ గృహమునకు మార్చబడినది.

శ్రీ సభా అసిస్టెంట్లు సర్జనుల వేతన సంస్కరణ ము:— ప్రభుత్వమువారు శ్రీ సభా అసిస్టెంట్లు సర్జనులకు నెలకు 75 రూపాయల జీతముతో ప్రారంభించి సంవత్సరమునకు 5 రూపాయలు అభివృద్ధిలో 175 వరకును వృద్ధియగుటను, వారి లో నూటికి 15 మందిని వేరుచేసి వారికి 200 రూపాయల జీతము నిచ్చుటను వేతన సంస్కరణము గావించిరి. ఈ సంస్కరణము 1921 వ సం॥ మార్చి 1 వ తేదీ నుండియు నాచరణలోనికి వచ్చును. అప్పటినుండియు, 10 రూపాయల పెంపొంది ఆదివసు మానివేయబడును. ఇప్పుడు ద్వైగములోనున్న క్రింది యధికార గుర్తాళ్లకు ప్రారంభ వేతనము పురుషులకు సభా అసిస్టెంట్లు సర్జనుల విషయము పరిష్కారము కాగానే స్థిరపరుపబడును. (ప్రచురణ సంఘము.)

మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థి సంఘము:— ఈ సంఘముయొక్క 1920-21 సం॥ నివేదికలో సంఘ సభ్యత్వ త్వము, మద్రాసు యూనివర్సిటీకి సంబంధించిన కాలేజీల విద్యార్థులకును, అచటి గుంపులకును అనితెలుపబడినది. సభ్యత్వ ల సంఖ్య 169. అందు ఒక్కరూపాయలకు మద్రాసు వారు కారు. ఇక్కడి సభ్యులకు చందా నెలకు 5 రూపాయలనుండి ఆరురూపాయలు జేయబడినది. ఇక్కడికి సభ్యులకు చందా మారలేదు.

ఈ సంఘమునొక ఆనందరేఖ కలసియున్న జీతముల బాండు సిబ్బందియున్నవారు. సెక్రటరీలకు నెలకు 100 రూపాయల బండి ఖర్చును యేర్పాటుగలరు. అని యాదేటి ఆయన వ్యయపట్టిలో నేర్పడినది. భోజనములకు చాలమంది వచ్చుచుండుటచే గుంపులకు సెక్రటరీ జేయవలసివచ్చెను. మార్చి నెలకు 60 రూపాయలును, గుంపులకు 25 రూపాయలు, జమ్మనాటి యిన్స్పెక్టరుకు 20 రూపాయలును, విద్యుత్తు బ్రాహ్మణులకు యేర్పాటును ఒకడు బ్రాహ్మణ తోడనును, మరికొందరు పనిజీయు వాళ్లును గలరు. ఈ సంవత్సరమునకు సిబ్బందికి 3 వేల 368 రూపాయల 10 అణాలు ఖర్చయెను.

ఆ సంఘములో ముఖ్య విషయములు, భోజనము, ఫలాహారము, పుస్తకాలయము, పుస్తక భాండాగారము, అటలమైయున్నది. అక్కడ భోజనముతో సభ్యులందరూ తృప్తి జెందిరి. చాలమంది యింకను జేరనివ్వబడిరిగాని చోటు మాత్రములేక పోయెను. ఈ సంఘమునకు లాభ వర్తింపడను గాయను, ఆనందముతో సరి లయెనెలు జేవివ్వగానును, ఆనందంకే. శ్రీనివాసయ్యగారును, యాసంవత్సరములో వచ్చియుండిరి, ఇక్కడ ఆటలు బాగుగ జరిగెను.

ఈ సంవత్సరము పుస్తక భాండాగారము ఒకటి స్థాపించబడినది. దానికి కే. శ్రీనివాసయ్యగారు 1 వేయి రూపాయల విరాళమును సొంతిరి. 368 పాటకములు కొనబడినవి. మరికొందరు విరాళముల సొంతిరి.

తెక్కల ఆడిట చేయబడినది. ఈ సంవత్సరము సంఘము ఖర్చుల పోగారు 103-4-7 రూపాయలు రాధముకనుబడినవి. (ప్రచురణ సంఘము.)

ప్రభుత్వ వాదనల సంఘము

సిల్లా, సెప్టెంబరు 16:— మైసూరు కాలననభిలోని 27 మంది సభ్యులు "ప్రభుత్వ వాదనల సంఘ" మను గ్రంథమును స్థాపించి, ఈ ప్రధాన విషయములను గురించి అప్పటినుండి వికసితముతో ఏకీభావము కలిగియుండవలయుననియు, అందరు ఒకేవిధముగా నోట్ల నియమలయననియు నిశ్చయించుకొనిరి. 1 ప్రభుత్వ వ్యయమును తగ్గించుట 2 అధిక స్వాతంత్ర్యము 3 మారకము, ద్రవ్యము. 4 ప్రభుత్వ ద్వైగములన్నిటిని భారతీయుల కిచ్చుట 5 భారతీయుల దృక్పథము ప్రకారము ప్రభుత్వ పద్ధతులను ఆక్షేపించుట. 6 సంపూర్ణ ఆర్థికాధికారము. 7 క్షిప్రకాలములో బాధ్యతాయంత ప్రభుత్వమును సంపాదించుటకు అవసరమగు ఇతర విషయములు.

మూసలాల విప్లవము

మిలేవాదులు మలబారును నెట్టెట 18 వ తేదీని పూనానుండి హిందూనేజీ వేవనంఘ సభ్యులు జేవచారు, వేజు, బాల్వేగార్లు మలబారుకు వెళ్లి మన్నారు. అచటి ప్రదేశలకు సహాయము చేయుటకును పరిస్థితుల తలకించుటకును వారు వెళ్లెదరు.

16 వ తేదీ పాలఘాటు తంతివార్త సైన్యము మేజర్స్ టెలు క్రాంతిగారు 16 వ తేదీ బుధవారము నాడు మోటారు లో 6 ట్టు పాలెముకు వెళ్లి 5 కేసులను విచారణ చేసి 6 వ కేసులో ముద్దాయి పదంపే దామోదర మీనమయ్యకిని పక్షమున మంజేరి రామయ్యగారు వాదించిరి. అతనికి 6 నెలలు సామాన్యశ్రమ చేయబడినది. 15 వ తేదీ సాయంత్రము కోటలోని సబుజయ్యలలో విచారణ జరిగెను. ముద్దాయిలగు మహమ్మదీయు లిద్దరిలో నొక పక్షముకు రెండేండ్లు క్షితి విధింపబడినది. పోకరును అతనితో 20 మంది 11 వ తేదీని యిద్దరు సబుజయ్యలపై పట్టుకొనిరి. పాపాని పోలీసువారు ప్రబలుడగు కుట్టిపాలాంసం నాయకును అతని నొకగు సయ్యదు అని నిశ్చయించిరి. క రం పాయ ప్రాంతమున అసమీక్షముగా దోపిడీలు జరుగుచున్నవి. కొట్టిపాడెముగో నొకధనునియింట నుండి 10 వేల రూపాయల ఆస్తిని హరించిరి. మన్నారఘాటుపద్ద నొకయింటిలో 12 వ తేదీని సర్వస్వమును దోచుకొనిరి. ఇంటియజమాని మెట్టిదాని పారిపోయెను. పాలఘాటుకు 20 మైళ్లలోనున్న ఎలంపాలనగరి ఎడవోలాలలో కొన్ని చిన్న గుంపులు దోచుకొనుచుండెను. ఆలందూరుపద్ద పోరు జరిగినట్లు స్థిరపడినదికాదు. ఫలిమింకను తేలియలేదు.

16 వ తేదీ కల్లికోట తంతివార్త. అనుమతి లేకుండ కల్లికోట నుండి ఎంతయును పోరాడని జిల్లా మేజర్స్ టెలు కే. పి. కేశవమీనమ, కే. మాధవ నాయకు. హాజీ దావూదును లేమాను అబ్దుల్ రహిమాను, మెయిదీను హార్విహుస్సేను కాయముల్లా మెయిదీను కోయాగార్లకు నోటిపంపించెను. అంగడిపురము పీడరు నారాయణమీనమ గారిని 16 వ తేదీ పుదయము తెయిసులో కోయబుత్తూరు చెర సాలకు పంపిరి. 15 వ తేదీని నలాలకు వీరనును అతని అనుచరుల నిద్దరిని పట్టుకొని చెలసాలలో నుంచిరి. బియ్యమును తేయావనీటిని విక్రయించు నొకచోయి యను వర్తకుని పట్టుకొని అతనికి 3 నెలలు క్షితివేసిరి. కల్కరు తనకధికారము లేనిదే తుపాకులను కార్మించినందున విచారించుటకు గవర్నరు వచ్చెనని అతడు అబద్ధపువార్తలను మాపలాలకు చెప్పచుండ పోలీసు సబుజయ్యలపై కర్కు పట్టుకొనెను. డెకోరుయెద్ద వొకమాపలాగుంపు చేయెను. వారు అచట రెండుయిండ్లను తగులజెట్టి కల్లికోటకుంకకు పోవుచున్నట్లు తెలిసినది. వెంటనే యొకసేన ఫిరోకుతుబ్షేను గాని మాపలాలు కనపడలేదు. ఒకమాపలా ఒకతియ్యను పోకరుటచే నీకలవరము కలిగినది. ఆమాపలాను చెరసాలలో నుంచిరి.

16 వ తేదీ జిల్లా మేజర్స్ టెలు ప్రకటనము. యుద్ధరంగమున విశేషము లేదు. కరియనుకున్న తుకుంక ఆమాదు హాజీ అనునతడు ఎన్నాడులో స్వతంత్రాధికారమును ప్రకటించెను. అతడు ఎన్నాడు పులవనాడు తాలూకాలు ఖిలాఫతు రాజ్యముని చెప్పెను. డెకోరులో మాపలాలు చేరిరి 15 వ తేదీని అసత్యవార్తగాగా నేలనంపిరి. మాపలాలు కనబడలేదు. అసత్యవార్తను పంపినవానిని క్షింపెదము. ఇట్టి అసత్యవార్తల నమ్మునూడని కల్లికోట పాలకులు హెచ్చరించిరి. ఇట్టి దొంగవదంతులను పుట్టించిన వారినిగతి తెలుపువారికి 100 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును. ఇట్టి వదంతులను ప్రకటించుట సైనిక శాసనము ప్రకారము నేరమగును.

ఇండియా నెట్ల ప్రకటనము 3 ప్రత్యేక న్యాయస్థానము లేర్పరుపబడును. అనియండియా దొరతనమువారు ప్రకటించిరి.

జేవనంకలం దోపిడీ.

ఇది జిల్లాపాలెట్టు అగ్రసరు బంగళాకు పడమట నున్నది. దీనిలోని ధాన్యమును యితర ఆస్తి నులను మనకాను హాజిగారి గుంపు దోచుకొనెను. అతని పానులేకుండా అటుండి ఎడని గూడ హాజిపోనిచ్చుటలేదు. నేను 100 రూపాయలన్ని పానును సంపాదించిరి. అందరును అటులనే సామ్యుచ్చయే పోకలెను. ఆపాను హాజీస్వయముగా వ్రాసెను. అనిను ఖిలాఫతు యూనిఫాంను కత్తిని ధరించియుండును. కల్లికోటకు ఎండా మూడు దోపాలలో మాపలాలు వెళ్లి అచటనున్న పాపాత్తులను

కడలేరుగని ఆతడు చెప్పెను. నీలంబరులో తొందరలలేవు. ఎన్నాడు పులవనాడులను నేను జయించితిని. అచ్చుట ఖిలాఫతు పరిపానమే కలదు. కలికరాకుపోయిన 100 గురు సోల్దరులను కడలేరుకు మాపలాలు పంపిరి. నాదంకు 14 తావులలో నున్నది. చెట్టును కొట్టి నోడ్డుకడ్డంగా వేసితిమి. వివాదాలలో ప్రభుత్వోద్వోగు లేనదైన నన్ను హా మిమ్ములనందరిని గంపెదముఖిలాఫతు దొరతనముకింద భూములకు వన్ను లేదు. నిస్తులేరు. ఎవరికిందనున్న భూమివాకిడే. నిలంబూరునుండి 6 కిరంగులను తీసికొంటిమి. వానినిండ ప్రేటుకువస్తువులను నింపి అదవులలో నుంచి నేనబరగాగానే వేల్చెదము. అనిచోతలేప్పెను. మాపడ వను తడిపుచేసి పానుమాచి వ్రవరినారు. నిలంబూరులో వేద పురంకం తెచ్చెద 7-8 వందలయిండ్లయుండిరి. 100 నుండి చెరుమా గూలీలు వెదురు పోదలను నేను నుకుచున్నాను. గయినికు లకు నీ కట్టినిచ్చి వ గాపు నెట్టు దుకాణమును దోచుకొనిరి. అతడు పారిపోయెను. రెండునెలలలో నతడు రావలెనని నడచిచ్చి రాగానే చేతుల ఎరికెద మని మాపలా లనిరి.

కున్చి తాలూకా చరిత్రలు కున్చి నూరుజయిలుకు పంపిన వారిలో కున్చి తాలూకా అను కరడు జయిలులో చరిత్రయెను. అతని కేవలము మాపలాలు తీసికొనిపోయి తగు మర్యాదలతో కన్ననూరు నుసీగుగా సమాధి చేసిరి.

అనంతపురము జిల్లాలో కాంగ్రెస్ ప్రచారము.— తాడేపల్లి తాలూకా చీమలవాగుపల్లి నరసాపురము గ్రామములలో 122 12-21 సం॥ తేదీలను బత్తెన నారాయణరెడ్డిగారి యగ్రా సహాధిపత్యముకింద రెండు పెద్దశిఖలు జరిగెను. చుట్టుపట్ల గ్రామములనుండి చాలమంది వచ్చిరి. గానాల రావమూర్తిగారు సహాయనిరాకరణతత్వమును గూర్చియు విదేశతత్త్వబహిష్కారమును గూర్చియు త్రాగుడును నిశ్చయించుటను గూర్చియు మిక్కిలి వివరముగా నుపన్యసించిరి. సదరు రెండు గ్రామములలోను గ్రామసంఘములు స్థాపితములయ్యెను. ఈ తాలూకాలో త్రాగుడు పూర్తిగా నిలిచిపోవచ్చునని నమ్మకము కలుగుచున్నది. నేటిపర్వత యభివృద్ధి గాయకుడు నారాయణ రెడ్డిగారు చాల రాట్నముల సెట్టించి పనిచేయించుచున్నారు.

మద్రాసు కోర్టు రేషను నోటిసు.

కుండరు కావలెను.

కోర్టు రేషనువారి ఎడ్లకు 1921-వ సం॥ రం అక్టోబరు (10-10-1921 మొదలు 10-11-1921) నెలకు కావలెనని 140,000 పాను అ శిలవ. పట్లయిచేయటకు ధరల కట్టిన ఈ క్రింద చేతనాలచేయబడ వారేవలన ఈనెల 28-వ తేదీ నుద్దావ్వాం 3 గంటలవరకు అంగీకరించబడును ప్రతి రెండరును ఒక గవర్నరు అతికించి కవతు వైస 'ఉలపలు' పట్లయి చేయటకు కుండరు అని వ్రాసి కుంపలెను. మాదిరిలు పెద్ద తెల్ల పీక బుడ్లలో వేసి బాగుగా నీలుచేసి కంపుచు పూ 600 లు ధరావత్తు కట్టవలెను. ఏ కుండరు కాయని ధరలు అంగీకరించునో అది 1921-వ అక్టోబరు నెల 10-వ తేదీ మొదలొని నవంబరు నెల 10వ తేదీ లోగా కరువులకాలల చీఫ్ నూరరిగ్ బుగ్గెంటు గారివలన, ఏయే తాకింపనందు ఎన్ను పోలు ఉలపలు యివ్వవలె నని ఏర్పాటు చేయబడునో, పాటిచి అంతయు సెక్రటరీ గ్రామ్ డిపోలయిన ట్రివిల్ యెన్ చేసికవద్ద, కర్ణాటకాలయ కుండు డెలివరీ చేయటకు అనుబంధము.

జయమొందిన కుండరు వారును వై సరత్తు ప్రకారము, తాను నెవ వేర్పుట్టు కుండరులు అంగీకరించిన 3 దినముల లోపల అగ్రిమెంటు వ్రాసి యియ్యవలెను.

బుడ్లను బాగుగా కుడిలిచివచ్చుట, చెత్త నీటి వచ్చుటకు విశేషగ నుండుటకై, యుక్కాలు భాగము వరకే పాటిని నింపింకవలెను.

హెచ్చరికపాత్రమొంటి } సి. సింగార వేలు మొదలి }
వదలకు కార్పొరేషన్ }
15 9-1921. } శాస్త్ర అగ్రసరు

క్రిస్తు దేవుడా కాడా?

దేవుడని కొందరు, కాదని కొందరు వాదించుచున్నాము. కాట్లకు పూర్తిగా రావడాలు అనునది చెప్పిన దాని మీద వివాద ప్రారంభమయ్యెను. రావడాలు చెప్పిన సంగతులు బలపరచుచు, అక్షేపించుచు పులికలలో సుత్తరములు ప్రకటించుచున్నవి. క్రైస్తు పూర్వమైన మానవుడు కాని దైవముకాదని రావడాలు వాదించెను.

క్రైస్తువుని క్రైస్తవోక్తి యంతయు, రావడాలు వాదమును ఖండించుచున్నది. మరియు మనుషులవారు బలపరచుచున్నారు.

భక్తమతము వలన కలిగి మున్నగు మాటలయే రావడాలు యుక్తమై యుండునని కాట్లకు వార్తను దేయిరి ఎక్కువైన పులికాప్రతినిధితో తెలిపెను.

క్రైస్తుముక్తి ఆర్థికతలము చిన్నయమని కిష్టం నమ్మకము. ఆయన మానవమూర్తిగ నవతరించి చెప్పిన దంతయు, భావతర భావమని వారినమ్మకము గావెలలలోని మూడు అధ్యాయములలో నర్పించిన వానిని వాల్లన అధ్యాయముగా వర్ణించి వానిని గల భక్తమును గుర్తించుట వలన నిది వ్యక్తమగును. ఆయన భక్తలకును భేదము కలదు.

ఆయన ఇట్లు చెప్పెను:— క్రైస్తునందు దేవత్వ మెట్లు అనిర్వచించెనో రావడాలుగారు చూపకపోవుట మంచిదికాదు. వారు చెప్పినవారినిబట్టి భయపడవలసిన పనిలేదు. క్రైస్తుమానవుడగుననియు, దేవతయై యుండవచ్చును. వారు వాల్లన అధ్యాయములలోని విషయమును గుర్తించలేదు. ఆయనకు పూర్వ దేవత్వము లేదని నిరూపకంలేదు. క్రైస్తు దేవుడనునమ్మకము క్రైస్తునకుమతములము. ఆ నమ్మకములేని యెడల మరేమే యుండదు. వారిట్లుచేసియున్నచో నేను ఆక్షేపించియుండును. వారియుద్దేశ మిదికాదు."

వైద్యునివద్దకు దేవాలయములలోని ఆర్పిడికను చార్లసు గారిట్లు చెప్పిరి:—

ఆయన సంధ్యార్థము దైవంత మాత్రమున దేవత్వము సిద్ధించును. ఆయన విషయ సంఘమునకు నవతరుణుగా కుండ నిగ్గహించుకొనెను. ఆయన దేవుడైయినచో విషయములకు దూరముగ నుండి నిగ్గహించ నవసరమేలేదు. కావున క్రైస్తు మానవుడే. కాని అతనియందు దేవత్వము కూడ నుండెను.

ఎద్దరు వారెనుగా రిట్లు అభిప్రాయ మిచ్చిరి:—దేవత్వమున నేమి భగవత్కరుణయే దేవత్వము. క్రైస్తునకు భగవత్కరుణ లేదని యెవరును చెప్పరు.

క్లార్కుగారిట్లు చెప్పిరి:—"తాను దేవుడనేయని క్రైస్తు తెలియజే చెప్పకొనెను. తాను మానవరూపముతో నవతరించెనని చెప్పకొనెను. అట్లు చెప్పినందుకు దైవాపచారము చేసెనని అతనినిద రాట్లజేయ జూచిరి. కాని ఆయన దేవుడు గనుక వారికి సాధ్యము కాలేదు."

రివరెండు బ్రాసుగారిట్లు తెలిపిరి:— రావడాలుగారికి పిచ్చి అభిప్రాయము లున్నవిగనుక ఆయన తన పనిని మానుకొనిపోవుట మేలము. కాట్లకు సాధారణాయమునకు వారు చెప్పినది ప్రత్యక్షవిరుద్ధముగ నున్నది. ఆయన ఉద్వేగములతో నుండ కూడదు. ఆయనకు నుతములొనుండి దబ్బుముట్టుకూడదు.

పున్నీపుట్ బాన్సుకొగారు.

పాట్నూ, సెప్టెంబరు 15:—అక్టోబరు 9 వ తేదీని పున్నీపుట్ బాన్సుకొగారు పాట్నూకు వచ్చెదరు. ఇచ్చటి ప్రజలందరితోను దేవునిపాదసాన్నిధ్యమునుగూర్చి పున్నీపుట్ బాన్సుకొగారు చర్చించుదురు. పోజుబాగులలో దీనినిగురించి ఒక సభిజరుగును. ఇక్కడకుట కపింపకలయునని మహమ్మదాబాద్ గారు ప్రార్థించిరి. మాలానాగా కారణముచేతనో నిరాకరించిరి. పండిత చంద్రమోహన మాలవ్యాగారు సభాధ్యక్షత వహించగలమను.

లాహోరుకు వెళ్లుట

లాహోరు, సెప్టెంబరు 16:—పున్నీపుట్ బాన్సుకొగారు ఈ దినము లాహోరుచేరి. లాహోరు పోరులు బాన్సుకొగారికి స్నేహితులగునో స్వాగత మొసంగిరి. మధ్యాహ్నము లాహోరు క్రైస్తునయొక్క సందర్శనమువారు బాన్సుకొగారికి విం కొనంగిరి. అటుపిమ్మట ఒక బహిరంగభాగలో బాన్సుకొగారు మద్యపాన నిషేధాద్యమును గురించి విప్లవము నుపన్యసించిరి. అమెరికా దేశములలో తాను ఏలగు మద్యపాననిషేధమును గురించి పాలుపండితయు మద్యపానము వ్యవస్థనుకు కారణమగుచున్నదనియు, ప్రతిదేశములో కల్లుదుకాణములు లేకుండజేసి కల్లును తియ్యుచేయుటకు ఏలుతేకుండ కానములను గావించి మద్యపానధ్వంసమునకు అందరు ప్రయత్నములను చేయవలెనని పున్నీపుట్ బాన్సుకొగారు పరస్పరించిరి.

నిద్రలేమి

నివారించుకొను ఉపాయములు.

మాంచెల్లరు గార్డయనుపులికలో కైద్యులొక రిట్లువాసిరి.

ప్రజలలో నిద్రపట్టుక ఎంతమంది బాధపడుచున్నారో నిర్ణయించుటకు సాధనములేదు. కాని నిద్రపట్టుటలేదని కైద్యుల దగ్గరనో లేక ఇతరుల దగ్గరనో మొత్తమువారిని చూచి చాలమంది యుండునని నిర్ణయింపవచ్చును. ప్రస్తుతిపు జీవితమునందు వ్యధ భారము ఎక్కువై యీబాధ్యము పెరిగినది. సర్వదేశములందును దైవ్యమత్యయించెను. అందుచేత ప్రజలవ్యధయు పెచ్చెను. వ్యధవలన ప్రజలందరును నిద్రపట్టుక ఇబ్బందిపడుదురు. నిద్ర పట్టుక బాధపడువారు తమకు తెలియకనే తమ కష్టములను తెంచుకొనుచుండురు. రాత్రియంతయుకంటి మిదరెప్పు వాల్చలేదని ప్రార్థనై వచ్చి పాప మతడు కైద్యునిదగ్గరకుపోయి చెప్పుకొనును. కాని రాత్రిగాధముగ నిద్రించెనని పరిచారిక చెప్పెను. అయితే శోగితి ఆసంగతి తెలియనే తెలియదు. నిద్రపోయినట్లత డెరుగనే యెరుగదు. ఎప్పుడును బాగ్రదావస్థలోనే యున్నట్లు నమ్మకొనెను. ఆహారము నిద్రయైనలేకపోలే శోగి ఇన్నాట్లు బ్రతుకనేలరుకడు. ఆతనికి నిద్రపట్టినట్లే తోచెను. దేహయాత్రకు కావలసిననిద్ర పోయి యుండును గాని మనోవ్యధను కాలింపజేయదగినంత నిద్రపోయి యెరుగదు. ఒకడు తనకు తెలియకుండగనే పోయె నిదుర యందు నుఖములేదు. అనుభవమువలననే నుఖము గోచరించును. వ్యధితునకు కాలిగాని నుఖముగాని లేదు. క్రమేణ అది నలుగురికి పోవును. రాత్రినిద్రపట్టినవారు ప్రార్థనై మరింత వ్యధతో లేరురు. ఆతడేమి పనిచెయ్యలేదు. అందువలన అతనివ్యధ పెరిగి పోవుచుండును. కావున నరదు లొంగిపోయి మామూలు నిద్ర పట్టుకై పోవుచుండును. అందువలన క్రమముగ మరముల దుర్భలత్వము దాపరించును. అందువలన ఆగ్రహము ఆతడేమి పుట్టును. అందువలన త్రాగుడు మున్నగు అభ్యాసములకు దిగును.

మందులు తేసికొనుటవలన సహజమైనదిదర రాదు. మర్తువలన నిదురరావచ్చును. అంత ఆగత్యమైనప్పుడుతప్ప వట్టియప్పుడు మర్తునందు లిచ్చుటవలన లాభముకంటె చెడుగే యెక్కువగును. మోతాదు యెక్కువచేసినకాని మందు పట్టియ్యదు. అందుచేత అలవాటైపోవును. మందువలన శరీరము, కలముపాడైపోవును. కరుణధవాయువును నేదించుటయు, వ్యాయామము చేయుటయు నిద్రాభావమును రాకుండజేయును. కాని నిజముగ నిద్రలేమిచే బాధపడువాని విషయన్నియు నిరుపయోగములే. ఒక తేజ ఏదైన వ్యాయామమునకు దింపినయెడల నరనికి తిక్క మరింత యెక్కువై జీవితమును దుఃఖప్రదము చేయును.

నిద్రపట్టుటకు మద్యసారమును పుచ్చుకొనినన్నటికంటె అది చాలచెడుగు చేయును. ఇట్లు పుచ్చుకొని ఎండగో కూలి పోయిరి. చేయునది లేక కైద్యుడుగోగిని పొరుగునూపొమ్మనునూ సాధమువారు పొరుగునూపొయినప్పుడు క్రొత్తగనుండుటచేతను మామూలుగ నిట్టియెద్దనుండు సౌఖ్యము లేకపోవుటవలన తక్కువగనే నిదురపోవుదురు.

నిద్రలేమిని పోగొట్టుటకు మనస్సును మార్చుకొనలేదు. పక్కమీద పడుకొని చదువుకొనుటవలన చాలమందికి నిద్ర పట్టి నుఖపడుదురు. అయితే చక్కనికట్టుకట్టును లుండవలయును. కండ్లు మిగులుట్లు కొల్పేటంత తీక్షణముగ మొతురుండ కూడదు. సన్నని మొతురు మాత్రముండవలయును. పుస్తకమునకు ఒకటిగండు అడుగులదూరములో చెండు క్రొవ్వెత్తులను తెలిగించుకొనిన చాలును. పుస్తకము పట్టుకొని చూచుటకు క్రమలేకుండ పక్కనే నీకోవలెను. అప్పుడు కంటి కేమత్రము క్రమయిచ్చినను నిద్రపోకును. అయితే చదువుకొనే పుస్తకము మారము సరదాగానుండవలెను. తెల్లవార్లు చదువుకొన్నను విసుగుదల పుట్టుకూడదు. ఇదివరకు చదువుకొనిన వలలు మంచివి. సరదాకొరకే చదువుకొనలయునేగాని నిద్రకొరకు చదువకూడదు. నిద్రకొరకని చదువు ప్రారంభించిన అసలు నిదురరానేరదు. కొరకప్పుడు నిదుర పుచ్చునుగాని కొరకప్పుడు రానేరదు. పరుండి రసవంతమైన పుస్తకము చదువును, నిదురపోకుండనే యుండవచ్చును. పుస్తకము గడవంతముగనుండి మనస్సు పరవశమై పోయినయెడల, నిదురపోవుటవలన కలిగే లాభములలో చాలవరకు కలుగునే కలుగును. తృప్తి కలిగియెడల నిదురే అక్కరలేదు. కాలముగనే యుండును. నీవుకొరకైనట్లరలేకుండ నిదుర లక్షణముగ పట్టును.

రాత్రిల్లి నిదురరానివారు పగలుపరుండుటవలన రాత్రి ఆసలే నిదురపట్టదని అనుకొనుట పొగపాటు. మనస్సును కాం

గాంధీ-అశ్వనీకుమారి బాబు

వారిసాలులో సంభాషణము

అన్యురబాధపట్టక వారిసాలు విశేషత డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—

మహాత్ముడు సభకు పోవుచుండెను. మార్గమధ్యముననున్న అశ్వనీకుమారిగారి గృహమును బాబు దేవకుమార చాట్లగారు మహాత్మునకు చూపెను. 'అశ్వనీబాబుగారు మన ప్రాచీన నాయకులలోనొకరు. కావున వీరికి మనము నందనములర్పించవలయుననుచు మహాత్ముడు బండిదిగి అశ్వనీబాబు గృహములోని వెళ్లెను. ఆతరుణతో మహాత్ముడు, మహామదాలి, నేతు యమునాలాల్ గార్లు మేడమెట్ల వెళ్ళిరి. మహాత్ముడు అశ్వనీబాబు వారింగనము చేసుకొనెను. మహాత్ముని ఆగమము వల్ల తన గృహము పవిత్రమయ్యెననియు అశ్వనీ బాబుచెప్పి యెక్కి ఆ ఉపాసారము చేయ జేసుకొనెను.

మహామదాలి, యమునా లాల్ గార్లు మహాత్ముడు అశ్వనీ బాబున కరుణపరచి, బాబుగారు స్వదేశి యుద్ధమునకు నాయకులుగ నుండవలయునని కోరిరి. అవసానకాల మాస స్సమగుచున్నదే, నేనేమి చేయగలనని అశ్వనీ బాబుగారు చెప్పిరి. అంతట మహాత్ముడు ఆవేగముతో బాబుగారిని కాగలించుకొని నీవింకను జీవించియుండెదనని నాట తెలియెను. మహాత్ముని వాక్యములందలిని అమితమగువిశ్వాసముకలదిని బాబుగారుచెప్పిరి. సభకు పోవలసియుండుటచే మహాత్ముడు మరుసటిదినము వచ్చెదనని సెలవుపుచ్చుకొనెను.

మరుసటిదినము మహాత్ముడు ఉదయముననే తిరుగ అశ్వనీ బాబుగారిగృహమున వెళ్లెను. బాబుగారిపడకపై మహాత్ముడు కూర్చుండెను. బాబుగారుతనొక తెల్లకలవపు వ్యాపకము. నేతు యమున లాల్ గారు కూడ వచ్చి యుండిరి. గౌరవనీయులగు యీ అతిథులకు ఫలములు ఇయ్యబడెను. మహాత్ముడొక వారంజపండునందు కొంత తిన్నెను. దొర్లన్యరా హిత్యపు టుద్ధమునువై తమకుగల అభిప్రాయములనుపులికలలో ప్రచురింపవలయునని మహాత్ముడు యమునలాల్ గార్లు బాబుగారిని కోరిరి. ఈ సలహాను సంప్రద్యముగ బాబుగా రామో దించిరి.

పిమ్మట అడువారు గాంధీగారికి ఎరుక పరుపబడిరి. అశ్వనీబాబుగారి మేనకోడలగు క్రిమతి సావిత్రి దత్తుగారు, ప్రభుత్వమువారిచే 20 రూపాయలు విద్యార్థి జేతనము పొందుచు మెట్రికులేషన్ తరగతియందు చదువుచుండెను. మహాత్ముని సందేశము ననుసరించి విద్యార్థి జేతనము చదువుకూడ ఈమె పరిత్యజించెను.

మహాత్ముడిట్లు చెప్పెను:—"ఇదంతయు సరికాని మీరు వదులుచున్నారా"

తింపజేసేదివారికి సామాన్యకారిగనే యుండును. నిదుర పట్టుట యునని తంట్లాలు పడకుము. నిదురవచ్చినపుడు అడ్డుపెట్టుకుము. పరుండి చదువుకొనుచు కాలింపలేనివారు తమ కేవలముగ నిదుర వచ్చునో తెలిసికొనవలయును. నిదుర వచ్చినప్పుడు చూచుట వలన నిది తెలియెను. బాగ్రదావస్థ పోయి నిదురావస్థ కలిగేటప్పుడు బాగ్రతగ చూచుకొనిన యెడల నిది తెలియెను. అప్పుడు కొందరికి రూపములు కనిపించును. కొందరికి చూచుచుండగనే యెదుటనున్న దీపము అదృశ్యమగుచున్నట్లు తోచును. మల్ల ఇల్లేజరిగి, చైతన్యముపోయి, నిద్రలో కంటనే పడిపోవును. కొందరికి మనుష్యుల వదనములు కనిపించును. వాని ఆకృతి త్వరలో మారిపోవుచుండును. మన ఇచ్చులేకుండనే ఇట్లు జరుగుచుండును. నిద్ర వచ్చునప్పుడది యేగూపముగనుండునో గుర్తింపుము. నిద్రాభంగము కలిగించుకోకుండనే దానిని గ్రహింపవచ్చును. సంకల్ప బలిమిచే నిద్ర వచ్చునట్లుకూడ చేసికోవచ్చును.

నిద్రవచ్చుటకు మతియొకమార్గమున్నది. కలను జ్ఞాపకము పెట్టుకొని, అందలి విషయములను మననము చేసికొనుటవలన నిదుర వచ్చును. నాకొక కల వచ్చెను. ఒక ఉప్పిలేరు కనిపించెను. మట్టును నీలవర్ణముదాయ ముండెను. దానిలో నుండిదారి తెన్ను లేకుండెను. ఆ నల్లటి నీళ్లమీద పడవ యొకటి కనిపించెను. ఒక మూల లేవేరూపమై ఇసుక కనిపించెను. దానిమీద నూర్యకరణములు పడుచుండెను. దాని లేచు అంధ కారమునకు వ్యాపించి అరబ్బులు తెల్లచున్నట్లును ఒంటెలు మెల్లగ పోవుచున్నట్లును కనిపించెను. నే నా కలను జ్ఞాపకము చేసికొని అందులోని విషయములను చూచుచుండుటవలన నాకు నిదుర పట్టిపోవును. ఆలాగే నిదురపట్టనివారందరికి కూడ.

నూతనావతారము

ప్రాణము నూతనరూపమును పొందినగాని ప్రాణవిజయము పూర్ణముగ సాధ్యముకాదు. అట్టిహితవతారము సాధ్యము. పాణిని, మనస్సు నూతనరూపము పొందును. ప్రాణము ప్రకృతినుండి వికసించుచున్నది. పాణిని ప్రకృతికవచాధముల రసమున నది తన కవచమునకు తగినట్లు మార్చుకొని, తనవికాసమునకును, లీలకును ఆధారమును సృష్టించుకొనును. మనస్సుయొక్క ప్రకృతిని మనస్సునుండి మనస్సు ఉద్భవించుచున్నది. పాణిని నది, మనోగతముగ నొనర్చుకొనవలయును. అందలి రసమును తన కనుగుణ్యముగ మార్చుకొని తన లీల కనుగుణ్యము చేసికొనును. ప్రాణ ప్రకృతులను మనోగతముగ చేసికొనుచున్నదానికి జీవుడే ప్రత్యక్ష నిదర్శనము. ప్రాణము, అన్నము మారితోవుచుండును. ప్రాణమును ప్రకృతికి, మనస్సును ప్రభువైన అంతఃకరణమును మార్చుకొనవలయును. మనస్సే మనరాజ్యమునకు మహాప్రభువు కాదు. కావున మనస్సునకు స్వతంత్రాధికారము లేదు. అయినను మనోకాగ్యములు మహాప్రభులై యున్నవి. మనస్సున కంతసామర్థ్యము కలదో సంతకమునకు తన సామర్థ్యమును చూపియున్నది. కావున ఇంకను మనస్సునే ఆశ్రయించుకొని జీవితమును నడపుటవలన కార్యములు చరిత్రచరిత్రముగ నుండును. కావున మనోరాజ్యము నతిక్రమించవలయును. దీనికి మనస్సుకంటె ఉత్తమకే ఆవసరమగును. అందుచే మనస్సు నతిక్రమించుటకు పరాశక్తిని సాహాయ్యము చేసికొనవలసివచ్చెను.

మనస్సుల నూత్నతత్వమును సాధ్యముగ నైకావలయును. వృక్షములు భూసారమును గ్రహించి బ్రతుకును. పంచభూతములసారము నది భూమిలోనుండి ఆకర్షించి జీవించును. పంచభూతములందున్న సారమునుండి తనకు కావలసినదానిని గ్రహించి తనకు పనికిరాని దానిని విడదీయచును. అట్లు తన తనయుక్తమైన సారమునది గ్రహించి జీవకణములుగ మార్చుకొనుటను. జడపదార్థములను గోళించుపదార్థ మిక్కడ చేతనయై వృక్షతీతిని పోషించుట కాధారభూతమగుచున్నది. ప్రాణవికాస మింతటితో నాగిపోదు. అవికాస మిక్కడనే ఆరంభమగును. అది అంతకంటె ఉత్తమమైన ఉపాధులును ప్రవేశించి, ప్రాణపోషిత పదార్థము నూత్నముగ మారి ప్రాణధర్మానుసారము తన ఆధారముల నేర్పరుచుచుండును. ఇట్లు ప్రకృతి పశుపాతి నతిక్రమించి నరరూపమునకు వచ్చును.

పదార్థములు జడనయములని చెప్పటతో తృప్తిపొందజాలము. దానియందు నిగూఢమైన గుణములు కలవు. దానియన్ని గుణములు ఆవకాశము ననుసరించి వికసించును. కొన్నిటిని ప్రాణము క్షృణ్వలానే వికసించజేసెను. కొన్ని యింకను వికాసమున కెదురుదూరును దాగియున్నవి. మన జీవితమునందే ఆ గుణములు దాగియుండవచ్చును. మన కది తెలియకపోవచ్చును. దాని ప్రకృతియందలి రహస్యము లరంతములై యున్నవి గుప్తమైన గుణములు మనబుద్ధికి గోచరింపవచ్చును.

కావున జీవితమును మార్చుటకు పీలులేదు చెప్పటకు పీలులేదు. మనస్సును మార్చిచేయవలసినట్లే ప్రాణమునుకూడ పరిశీలించజేసి, మార్చవలయును. మనయందున్న అనుభవప్రతిపోగొట్టుకొని దేవత్యమును పొందవలయును. అనుభవప్రతి యేమాత్రమున్నను, ఏదోరూపమున తలయెత్తి వికల్పమును కలిగింపకమానదు. నిరాకరణోద్వేగమునకులన కొంత ఫలము సిద్ధించెను. కాని అది పూర్ణఫలమునకాదు. స్థిరమైన ఫలమునకాదు. సాధనావధానంబిట్టి సిద్ధి యవసరమేకాని పూర్ణపరిత్యాగము సిద్ధించుటకు సంపూర్ణమైన నూతన అవకాశము కలుగుటవలసివచ్చును.

నిత్యప్రకృతిని ఉత్తమప్రకృతిగ మార్చుకొనెను. క్రింది మెట్టునుండి పైకి పోవలయును. ఒక మెట్టు నుండి మరయొక మెట్టుకు పోవుటయే ప్రాణమనప్రకృతికధర్మములు. ఆయనకల్ప లన్నియు అవిసాధానసంబంధము లై యున్నవి. అవి వేరువేరుకను సంబంధము కలిగియున్నవి. వివిధలోక అధిష్ఠాత లగు దేవత లక్షణపదక ఒకరి తేజమున కొకరు పాటుపడి సమష్టిలాభమును కోరి, స్పృహి వికసించజేసి నియమించుచుండురు. ఉత్తమలోకములు లేమప్రాబల్యమును క్రిందిలోకములకు వ్యాపింపజేయుచుండును. వారికి వారు తేజస్సును జ్ఞానమును ప్రసరింప జేయుచుండురు. సంచలనమును కలిగింతురు. భూలోకజ్ఞానమును మహాధర్మములు సాధకమై అవి సరితార్థము పొందును. ప్రాణాగోగ మిక్కడ చాలకాలమునుండి జరుగుచున్నది. చాలవర కది పరిత్యాగమయ్యెను. మనప్రాణల్యముకూడ లోకమునందు మిక్కుటముగ వ్యాపించి యున్నది. అంతకంటె మనస్సు మనకే రాజ్యము చేయు

టకు యత్నించుచున్నది. మానవమండలియం దీ రాజ్యము నిర్వాణమగును. ఆ శక్తి భూమండలమందు వర్షించుచున్నది. దానివికాసమునకు కావలసిన నిర్వాణము త్వగలోనే జరిగితిరును. దాని వలన ప్రకృతి, ప్రాణము, మనస్సు కూడ నూతనమూర్తి పొందును.

ఇప్పుడవతరించుచున్న సత్యలోకము, ప్రస్తుత మహిమనోలోకముకంటెబట్టి చాలా పరామాపమును కల్పించును. మనస్సునకు పరామాపమును ప్రసాదించి ప్రాణమును జయించుటకు పూనుకొనును. తరువాత ప్రకృతిని (స్వభావము) నతపరుముకొనును. ప్రాణము మారి పరాప్రాణ మవతరింపవలయును. పరాసత్యమున కనుగుణ్యముగ ప్రకృతిగ్రహణముకూడ మారితోవును అట్టిది సిద్ధించువరకును దైవగతికి విరామము గలుగదు. పరాపురుషుడు సత్యలోకమునకు అధిష్ఠాతుడగును. మానవులకు పూర్ణపరిత్యాగము కలుగువరకును ఆగతికి విరామము కలుగదు. విశ్వస్వభావమంతయు మానవునియందు మూర్తీభవించి యున్నది. విశ్వప్రకృతియందు గల చైతన్యమంతయు మానవునియందుగలదు. విశ్వచైతన్య మంతయు మానవుని ఉపాధులందు గలదు. కావున మనము మనస్వభావమును ప్రకృతిని మార్చుకొనుట ప్రకృతియందు గల పరాజ్ఞానము మనయందు వికసించును.

కావున మానవునియందుగల అవకాశావస్థను పోలకొను. పరాభావము మనస్వభావము అది మన విశ్వప్రకృతి. "దైవప్రకృతి సామరా" మనము మనస్సును మార్చి అంతర్భావయుక్తమైన దివ్యమనస్సు నవతరింపజేయవలయును. ప్రాణము నందు పరాప్రాణమును అభివృద్ధింప జేయవలయును. నూతనమూర్తి నవతరింప జేయుటనే మనలక్ష్యము నిర్దేశించవలయును. పరాభావమునకు క్లిష్టచతుశాలముగూడ లాంఛనమయినది. పరాభావము నది స్వీకరించితిరును. మనస్సునకు పరామనస్సు నందును సముచ్చయము కలదు. ఒకటి క్రిందను మరియొకటి పైను ఉండును. పరామనస్సునుండి క్రిందికి దిగివచ్చుట అపరామనస్సును చేరుదును. విజ్ఞానమువలననే యాకాగ్యమును సాధించవలయును. ప్రాణమునునవతరింపజేయవలయును. పరాప్రాణమును పొందుటకు చిచ్ఛక్తియందు సమన్వయము కలదు. పరాప్రాణమును పొందుటకు చిచ్ఛక్తితో కలసి, విశ్వప్రకృతి ముగ చేసికొనటయే సాధనము. కావున అసత్తులను, సత్తులను, మధ్య స్వస్వరూపమున్నది. కృష్టితీతమునకు, అసందేహమున మేల్కొలుపునకు ఇట్టి సంబంధమే కలదు. నిష్క్రమప్రకృతి చరితార్థము కొఱకు ఉత్తమప్రకృతియందు సమన్వయమును కోరుచుండును. — ప్రాంతర్మతేతరు.

మద్రాసు అందు నదరక మరాటా రైల్వేకంపెనీ లిమిటెడ్ నోటీసు

(ఇంగ్లాండులో ఇంకావ్యాపకము చేయబడినది.)

19వ వ సం॥రం గూర్చు టారిఫు సం॥ 52-వ పుటయందును 1-వ భాగమునందు 5-వ సెంటరులో తెలుపబడిన వర్తక నియమలను సంపుచున్న ముఖ్య షెడ్యూలు లేదు, 300 మైళ్లకు పై న పోవునట్టి నెరనులకు, 1-21 సం॥రం అక్టోబరు నెల మొదటి తేదీ నుండి మొదలుపెట్టబడును. అందరికిని తెలియుటకై త్వరలోనే అన్ని స్టేషనుల యొద్ద గణించబడిన ధరలుగల నోటీసును అందించబడును. 2207

విజయ కౌవలము.

చిత్తూరు, కడప, కర్నూలు, అనంతపురం, బళ్లారి జిల్లా లలో ప్రతిముఖ్యపట్టణమునందును భీమాకంపెనీకి బాటాదారులను చేర్చుటకు విజయ కౌవలము. ఈ జాబు 1 గంట పనిచేసిన 1 నెలకు రూ॥ 50 లు సంపాదించవచ్చును. (2120) D. A. C/o Post Box No. 287, MADRAS.

వృక్ష టెన (2120)

మా వద్ద 80 చొప్పు పశు మరమ్మదీ అయిల్ ఇంజన్ అమ్మకమునకు గలదు. తలపెట్టాద ఈ దిగుత విలాసమునకు ప్రాసించుటకు యాతర్లు 5 వ చతులు తెలుపబడును. తమన వెంకటపట్నము అండ్ తమన శ్రీ రాములు. ఏలూరు.

అమూల్య గ్రంథములు (842)

(1) అర్థకావ్యము వెల రూ॥ 1-4-0; (2) స్వరాజ్య వర్ణనము 0-8-0; (3) యుగధర్మబలము(నవల) రూ॥ 2-4-0 (4) పద్మిని (నవల) 1-4-0; (5) రామశీర్షం జీవితము 0-8-0. యు. ఆర్. కృష్ణారావు అందు కో, నెల్లూరు.

నైపులు తక్కువధరల అమ్మకము

1921 సం॥ నెవ్వరునెల 5-వ తేదీ మొదలు ఆరంభము

విదనల్ శేకరాజు అందు కంపెనీ,

జి. ఎ. గో. రెట్టక్ బజార్ రోడ్డు, మదరాసు

నూతన పుస్తకాల వచ్చుట నిమిత్తము జాగ్రత్తగా కొలిచేములకై నిక్కిలి స్వల్పధరలకు విక్రయించ ఉద్దేశించి యానవారము.

బెంగళూరు, కాశీ, కరాచి, జహాను యికా సుతర జేతములయొక్క కట్టురకములు, చీరలు, రవీకెలు, జాకెట్లు మొదలగునవి అన్ని కొత్తవకులేకాని దామీసపురులు యేదియులేవు. ఇంకయు నూతన స్వదేశగుడ్డులు కూడ దొరుకును. అన్నియు తక్కువధరలకే యివ్వబడును.

విరోహ శ్రీ పురుషులను యిండియా శ్రీ పురుషులను పునర్మోగవచ్చును. అనేక విధపురుషులు పరికాలది విక్రయమునకు తయారుగా నున్నది.

ఈ సమయము తప్పిన మరుసమయములో యివి కొనుక్కును అరునది మర్గభము.

కొన్ని విషయాలు

కొన్ని విషయాలు! **బొంబాయి స్వదేశీ స్టోర్సు,** స్వదేశీవరకు!!

నెం. 40, 41, 42, రత్నబజారురోడ్డు, బార్లీటాను, మద్రాసు.

చీరలు, రవీకెలు, జాకెట్లు, కంబళ్లు, నత్తుకంబళ్లు, పురుషులు, లీలగడలు, పట్టు, నాలు, చిన్ని మొదలగు పానెలు, చిత్తూరు, కర్నూలు, కట్నంబళ్లు, బొంబాయి, పిల్లలి బేఫ్ట్ నెల్లు, ఇతర వాటిలో నాలు రకములు, గోలు, వాగ్గెల్లు, మొదలగు మామిడిలు, స్త్రీలు బ్రుంపులు, ఇంక బ్రుంపులు. శీను మరదా వర్ణ రకములు, వైక బేసుకోన 7 వి మానెడ్ అండ్ గింజులిస్ వైకము స్ట్రెట్లు, బాన్ కామ కేసులు, బ్రీపురుములు అంకెములు, ధోతములు మొద విధవిధ వింకయొక శి మొదలగునవి కలుగుచున్నవి. మా మొదలగునవి. అంకెములు అంకెములలో మా వర్ణ మామిడిలో ఉన్నవి. నాటియొక్క వివరములు తెలుపుటకు నిరంతరము చాలను. శిర్డీము గా స్టోరులో నున్నవి.

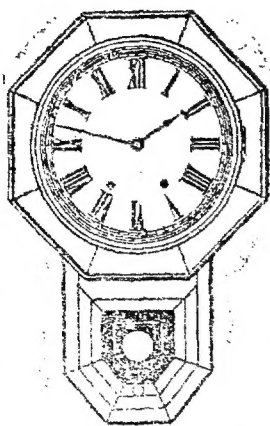
పశుల బతుల పోకట్లము, వారియొక్క లాభమును జూచించి ఈ నూతన ప్రాంతీని తెలుపియున్నాము.

బెంగళూరు, కాశీ, మద్రాసు, నేలం, ముంబాయి, అహ్మదాబాదు, బొంబాయి, కలకత్తా, పునా, కరాచి మొదలగు స్థలములనుండియు, పరిశుభ సాంధ్యమునందును ఇంకను మరొకటి ఇతరస్థలములనుండియు వారి వారి అంకెముల శిర్డీము వుపయోగించునట్లు నెండ్లి మొదలైన ప్రయోజనములలో ఉన్న వుపయోగించునట్లు లిగి పరిగె పట్టు నాలు ఒకటి రకమును రప్పించి, స్టాను చేసియున్నాము. ధరన్న సరఫరాగా వుండును.

అన్ని కార్మికులకును నమకమైన గడియారములు

మీరు ఒక గడియారమును కొనుటకు మునుపు, అడిసన్ వారు 1883 సం॥ రమునుండి వాటిని విక్రయించుచున్నారనుట జ్ఞప్తియందుంచుకొనవలెను. వారి అనుభవము మీకు ఎక్కువ లాభకారిగా నుండును. మరియు వారు సులభముగా నిచ్చెదరు. అడిసన్ వారిలో వ్యాపారము చేయుటవలన గొప్పలాభము గలదు.

సెల్ టాపర్ ట్రాక్ ఆర్కేడ్ గడియారము.

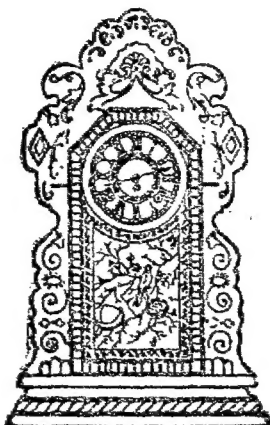
సెం. 1112, సెల్ టాపర్
8 దినముల కొకసారి వీగము
యివ్వవలెను. గంటలు కొట్టును.
12 అంగుళముల దేయలు మహా
గతియు గలది.

1-కి ధన రు. 55-0-0.

సెం. 1113, 10 అంగుళ
ముల దేయలు గలది.

1-కి ధన రు. 50.

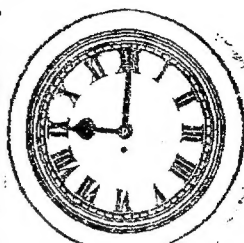
ది "కె" గడియారము, వాటర్ బరి.

"కె" గడియారము
వాటర్ బరి కంపెనీవారిచే
ఓరుకట్టలో తయారుచేయ
బడినది. 8 దినముల కొక
సారి వీగ మివ్వవలెను.
గంటలు కొట్టును. 6 అంగు
ళముల దేయలు, 22 అంగు
ళముల యెత్తు గలది. వైశా
ల్యము 14 1/2 అంగుళములు.

1-కి ధన రు. 27-8-0.

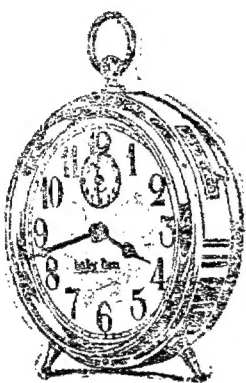
ది "గ్రామెస్" గడియారము.

వాస్తవముగా
ఇది సరియైన కాల
మును చూపునట్టి
గడియారము. గ్రా
మెస్ అన్ సోని
యా కంపెనీవారి
చే. 8 దినముల కొక
సారి వీగ మివ్వవలెను. 12 అంగుళముల దేయ
లు, సెంటులము గలది. గంటలు, అంగుళం
లు కొట్టును.

1-కి ధన రు. 40-0-0.

"బిగ్ బెన్" గడియారము.

అన్ని కిషయములందును

"బిగ్ బెన్" కు

సమానమైనదియే.

8 అంగుళములు ఎత్తుగలది.

1-కి ధన రు. 15.

ఇన్ జర్ సార్ "రెవల్" గడియారము.

కేడియో లైట్ ఆలారము గడియారము.

ఈ గడియారము పూర్తిగా నిక్కలు లోహములతో
తయారుచేసి. చూపునకు "బిగ్ బెన్" కు సమానమైనదిగా
నుండును. దినముల కొకసారి వీగ మివ్వవలెను. గంట
భాగమునందు గలదు. కేడియో దేయలు గలది. దేయలు వైశా
ల్యము 4 1/2 అంగుళములు.

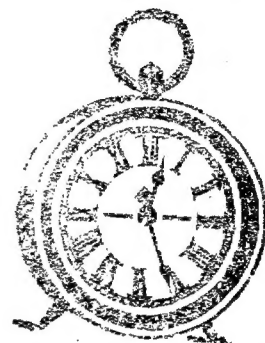
1-కి ధన రు. 18-8-0.

ది "ట్రాక్" ఆలారము టైముక్స్. 2 1/2 అంగుళము
దేయలు గలది. వెనుకభాగమునందు గంటగలదు. నికిలో
చేయబడినది. సరియైన కాలమును చూపును.

1-కి ధన రు. 12-8-0.

"బి"

నిష్ఫలంకమైన
"బి"

అన్ సోనియా కంపెనీవారిచే తయారుచేయ
బడినది. ది "బి" టైముక్స్ కు ప్రతిదినము వీగ
మివ్వవలెను. నికిలో కేసు గలది. ధన 9-8-0.

ADDISON & Co, Ltd., Mount Road, MADRAS.

తియ్యలిమందు
జలమునిచ్చునది
ఎంతమాత్రము తేడానున్నది
అలాగే నువ్వును

మలబద్ధమును పోగొట్టును.

మలతహాళము.

మూలవాణినివర్తిచేయును.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద సాగ్రసి
రా. వాణిశ్వరరావు
హంబులపల్లిపాళెవు
మద్రాస్

అమృతాంజనము

వనమూలికలచే

హిందూదేశముందు

తయారుచేయబడిన

మంచి మందు.

అమృతాంజనము దీహి,
బొంబాయి లేక మద్రాసు.

ధనముకన్నను ఆరోగ్యమే ప్రధానము.

(3088)

తండ్రివీలాసము "క్యూరత్" మద్రాసు.

వి. ఎమ్. అన్నాజీ ఆంధ్ర బ్రదర్స్

శ్రేష్ఠ మైక్టియో, కమ మైక్టియో, సమ్యక్ మైక్టియో మాకంపెనీయందు పేటంటు, యింగ్లీషు ఔషధములు, మూలిక
శ్రుతసంబంధమైన ఆయుర్వేదములు, వాసనసబ్బులు, అత్తెలు మొదలగునవి దొరుకును.

ఖ్యాతిచెందినట్టి కలపెరిలమండి వీటిని తీసి మేము స్వయంగా లెప్పించియున్నాము. మేము సరఫరాచేయునట్టి ప్రతిది
సక్రొత్తదియే, పుత్రేణియే, పూచీనిచ్చెదము. గొప్ప అర్థముల పంపువారికి ప్రత్యేక ప్రధరము గలవు. ఇతరస్థలముల
మేను నయముగా పంపెదము. బయటపూరి అర్థములు అతిగాగ్రతగా పంపబడును. రాత్రియు పగలును ఔషధములు
యూరుచేసి యివ్వబడును.

Please apply to

V. M. Annajee & Bros,
Whole sale & Retail Chemists & Druggists,
2/200, Mint Street, Madras.

ఇంద్రజాల మహేంద్ర జాలము

ఈ అపూర్వ గ్రంథములో జర్మనీ గారడి, యోగవృద్ధి,
వాస్తవమును, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంగళకాశ్రుము,
భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చిట్టచేత తమా
సాని విచిత్ర నివోదవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని
మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, తీవ్రమిలో
సమాధియగుట, శరీరములేని తలకానిచేత మాటలాడించుట,
భూమిపైన గజముఎత్తున గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా
నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకములు ఉన్నవి. ఈ గ్రంథ
మును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ చేయగలగని గ్యారంటీ
యిచ్చుచున్నాము. దీనిదల రూ 4-0-0 అ. (2112-688)
పి. ఆర్. జనార్దనం నాయకు, బంగోలు. (గుంటూరు జిల్లా)

౨౩. సంవత్సరాధి శత్రుత్వం బ్రహ్మ, మహారాష్ట్ర
 నిర్మింపబడిన కర్మాచారమును మండు,
 ఇది మిగులచాక్రవర్తకమును మండు. పది పదునైదులో
 బలం వాడుకదీనిన తెల్లని వస్తువు, అట్లుకాక చర్మముపై
 నీరేపింపబడిన వస్తువులను నిర్మూలముచేయును. ముఖ్యముగా
 నీరేపమునకు బాగ్ర త్రవ్వినాన (భాతగు) మండితయే దీనివల
 దిన్న 1-3 కళాచార వాగ్ధి సహా 4-8-0. (8111)
 Dr. W. N. Dixit, Merchant, Poona City.

DUNCAN STRATTON & Co.

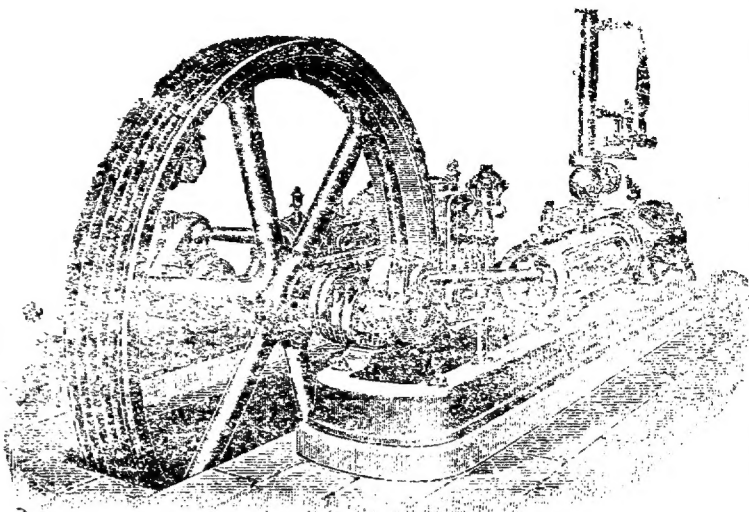
డన్ కన్ స్ట్రాటన్ ఆండు కో.

(2412)

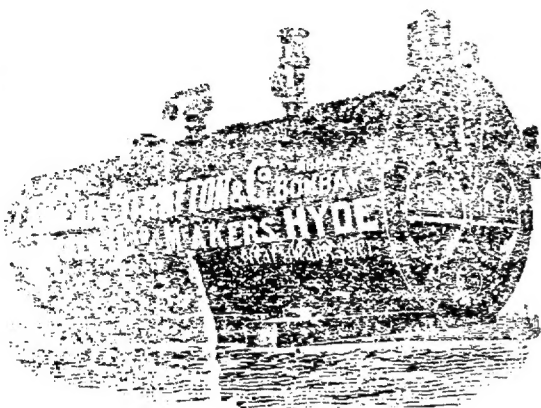
ఎంజనీర్లు, మెషిన్ల ఇంజనీర్లు, 9 మెయిన్ వీది, బొంబాయి

ఈ దశ 10 అడుగులు
మొదలు 20 అడుగుల వరకు
మండును — దయాపేటరు
ఆ. 4. మొదలు 5 అడుగుల వరకు
మండును.
ప్రీంప్రీంగు ప్రెసురు
80 పౌనులు మొదలు
160 పౌనులవరకు మండును.

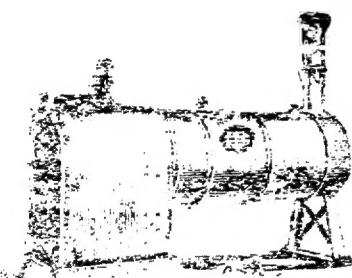

హైక్రాఫు స్పిల్ కార్నిష్ బాయిలర్లు.

హైక్రాఫు స్పిల్ లంకాపైరు బాయిలర్లు.
పొడవు 38 అ. మొదలు 42 అ. వరకు మండును.

మ. ఈ మేషిన్ల కి అ. 10 మొదలు 20 అ. వరకు మండును.
ప్రీంప్రీంగు ప్రెసురు 100 పౌ. మొ. 200 పౌ. వరకు మండును.

లోకో మోటివ్ బాయిలర్లు.
ప్రీంప్రీంగు ప్రెసురు 80 పౌనులు మొదలు
100 పౌ. 120 పౌ. 160 పౌ. వరకు మండును.

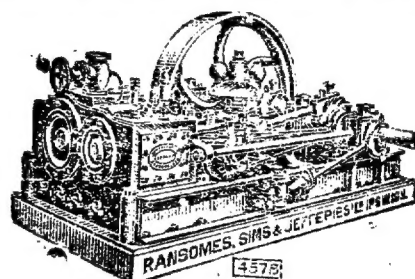

మ. ఈ మేషిన్ల కి అ. 10 మొదలు 20 అ. వరకు మండును.
ప్రీంప్రీంగు ప్రెసురు 100 పౌ. మొ. 200 పౌ. వరకు మండును.

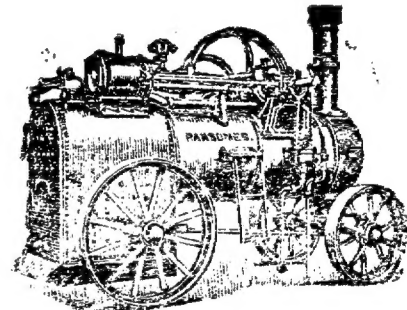
వర్టికల్ బాయిలర్లు.

ఈ క్రింద తెలుసుబడిన వాటిని
సప్లయి చేయుదుము.
మాది జిన్నింగు మెషిన్, వాటిపామానులు
మాది ప్రెస్సింగు మెషిన్
మాది స్పిన్నింగు మెషిన్
మాది పీవింగు మెషిన్
అన్నిరకముల స్టీము ఎంజిన్లు
అన్నిరకముల స్టీము బాయిలర్లు
కోల్ ఫైవర్ మిల్లింగు మెషిన్
నూనె మిల్లు మెషిన్
మంచుగడ్డకేయు మెషిన్
గడ్డ బియ్యముచేయు మెషిన్ వాటి పామా
అన్నిరకముల పంపింగు మెషిన్లు
కాగితము, వ్యవసాయ సంబంధమైన కొండులు
కిరసన్ నూనె తయారు అయిల్ ఎంజిన్లు
ఎక్స్ట్రాక్ ట్రెటింగు (ప్రాన్సు) కొరములు
తేగులు నక్కపావు కొరములు
స్టీలు పాప్టింగు, కప్పింగులు, పెడెస్టల్స్
కాల్ బరన్ అండు కాన్స్ట్రక్షన్ ఫర్నిచర్.
మరియు అన్నిరకముల పామానులు.

సైడ్ బైసైడ్ కాంపౌండు
'హిందూస్థాన్' ఎంజిన్లు.
(కాన్ బిల్డుంగు మొనసుండి పోటో రీయబడినది.)
ఇందులో సింగిల్ సిలిండరు ఇంజనులు కూడ గలవు.

స్టీము కాంపౌండు ఎంజిన్లు.

పోర్టబల్ స్టీము ఎంజిన్లు.
సింగిల్ సింగిల్, డబుల్ సిలిండర్లు గలవి.
స్టీము ప్రెసురు 120 పౌనులు గలవి.
కాంపౌండు — ట్రై, లో ప్రెసుర్ సిలిండర్లు.
స్టీము ప్రెసురు 160 పౌనులు గలవి.

వివిధములకు, ధరలకు బొంబాయిలోయుండు డన్ కన్ స్ట్రాటన్ కంపెనీ కై నను తేక
బెజవాడ (కృష్ణాజిల్లా)లో యందు ఇంగ్లీషు స్టాంపు ఇంజనీర్లు కంపెనీ ప్రాప్రైటరు గారైన
మానేపల్లి బాపనయ్యగారికైనను వ్రాయవలెను.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు దివ్యామృతము.

దస్త, వైత్యము, వడితము, రొమ్మకడితము, తలనెప్పి, వాయువునొప్పులు,
పోట్లు, బెణుకులు, బిల్లలు మొ' లగు నొప్పులకు దివ్యామృతము.
చక్కని డబ్బో నడక కల రు. 0-10-0; డజన్ 1-8 రు. 5-12-0. పోస్టుఖర్చులు కేలు.
అమృతాంజనం ది పో. } 109, ప్రెసి రోడ్డు, బొంబాయి,
6 తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

